

Vlaams
Parlement

vergadering **C44**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 20 oktober 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de Erasmusbeurzen – 2709 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Jenne De Potter aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toegang tot mobiliteitsbeurzen in het kader van het Erasmus-programma voor het hoger onderwijs – 2776 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het verspreiden van onderwijsvacatures – 2755 (2015-2016)	10
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de inschrijvingsstop voor de opleiding doventolk – 2766 (2015-2016)	14
VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over verzorgende en verpleegkundige handelingen in het basis- en secundair onderwijs – 2767 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over richtlijnen inzake het toedienen van medicatie aan leerlingen op school – 175 (2016-2017)	18
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de campagne Woogie Boogie en een actieplan om leerlingen meer te doen bewegen – 2793 (2015-2016)	22
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de voorlopige evaluatie van het proefproject passiefscholen – 2803 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de evaluatie van passiefscholen – 12 (2016-2017)	24
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende het tijdelijke project 'schoolbank op de werkplek' in verband met duaal leren in het secundair onderwijs – 2804 (2015-2016)	29

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de Erasmusbeurzen – 2709 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Jenne De Potter aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toegang tot mobiliteitsbeurzen in het kader van het Erasmusprogramma voor het hoger onderwijs – 2776 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, studenten die een deel van hun studies of stage in het buitenland willen doen, kunnen om de hoge kosten te dekken een Erasmusbeurs aanvragen. Elke hogeschool of universiteit kan zelf bepalen wie voor de Erasmusbeurs in aanmerking komt en stelt verschillende voorwaarden voorop. Studenten die een Erasmusbeurs willen aanvragen, dienen die dan ook binnen de eigen onderwijsinstelling aan te vragen en moeten daar een goedkeuring voor krijgen.

Voor bepaalde hogeronderwijsinstellingen is het budget ontoereikend geworden om alle geselecteerde studenten in het academiejaar 2016-2017 een beurs te garanderen. De beurs kan vanaf 2016-2017 wel nog toegekend worden aan bepaalde groepen van studenten. Dit vormt voor verschillende studenten een probleem. Verschillende studenten hebben zich in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven om het daaropvolgende academiejaar op Erasmus te gaan. De Erasmusbeurs die de studenten eerst toegewezen kregen, verliezen ze nu.

Minister, bent u op de hoogte van de problemen die zich voordoen met de Erasmusbeurzen? Welke signalen ontvangt u? Wat is uw mening hierover? De kostprijs van een Erasmus naar bepaalde landen valt niet te onderschatten. Vroegtijdige en transparante communicatie is uitermate belangrijk. Hoe evalueert u de samenwerking en communicatie tussen Epos, dat verantwoordelijk is voor het Erasmusbedrag, de hogeronderwijsinstellingen en de Vlaamse overheid? Hoe evalueert u de communicatie van de hogeronderwijsinstelling naar de studenten? Welke bijkomende maatregelen wilt u nemen om te vermijden dat dergelijke situaties zich voordoen?

De voorzitter: De heer De Potter heeft het woord.

Jenne De Potter (CD&V): Minister, zoals onder meer aangegeven op de officiële website van de Vlaamse overheid, bepaalt elke hogeschool of universiteit autonoom wie voor het Erasmusprogramma in aanmerking komt. Studenten die wensen deel te nemen, moeten dat dan ook bij de eigen onderwijsinstelling aanvragen.

Het is ook de hogeronderwijsinstelling die voor de eigen studenten de aanvraag voor een mobiliteitstoelage in het kader van het Erasmusprogramma behandelt en beoordeelt en vervolgens de beurs toekent en uitbetaalt. Wat de inzet van het budget voor de genoemde mobiliteitstoelage betreft, is de werkwijze de volgende. Het budget wordt beheerd door Epos. Instellingen dienen bij Epos een aanvraag in voor de studentenmobiliteit die zij het komende academiejaar verwachten. Epos verdeelt dan het beschikbare budget over de instellingen en herverdeelt in de loop van het jaar als de aangevraagde en gerealiseerde mobiliteit niet helemaal overeenkomen. De instelling beschikt dan over de autonomie om dat budget in de vorm van mobiliteitstoelagen te verdelen aan de studenten die toegang hebben tot het Erasmusprogramma en kan daar een eigen procedure voor ontwikkelen.

Uit recente mailberichten blijkt dat voor het academiejaar niet aan alle studenten die toegang hebben tot het Erasmusprogramma ook een mobiliteitstoelage kon worden toegekend.

Minister, bent u ook op de hoogte gebracht van deze situatie? Kunt u aangeven of hogeronderwijsinstellingen al eerder genoodzaakt waren om bijkomende toegangsvoorwaarden te formuleren voor mobiliteitstoelagen? Kan de gesignaleerde situatie als eerder uitzonderlijk worden omschreven? Bent u het met mij eens dat we moeten nastreven dat zoveel als mogelijk, zoniet alle, studenten die toegang hebben tot het Erasmusprogramma, ook kunnen rekenen op een mobiliteitsbeurs? Overweegt u initiatieven in dat verband? Overweegt u om samen met de betrokken actoren – Epos, hogeronderwijsinstellingen en studentenorganisaties – te bekijken of de gehanteerde procedures en communicatiestromen mogelijk kunnen worden geoptimaliseerd?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dames en heren, vorig academiejaar 2015-2016 gingen er 5325 studenten op Erasmus, verspreid over de hogescholen en universiteiten. Dat was opnieuw een record. Het academiejaar daarvoor hadden we het plafond bereikt van 5000 studenten die op Erasmus gingen. De huidige cijfers zijn bijna een verdubbeling ten opzichte van 10 jaar geleden. Het succes van dit programma voor internationale mobiliteit is zeer groot. Ik vind het een zeer goede zaak dat jongeren tijdens hun studies voor een paar maanden naar het buitenland gaan om daar een deel van de opleiding te volgen.

Deelnemen aan het Erasmusprogramma is veel meer dan het ontvangen van een beurs. Dat wil ik onderstrepen. De meerwaarde zit bijvoorbeeld in het feit dat je als student intekent in een bestaand akkoord tussen je eigen instelling en de internationale partner. Je bent daar vrijgesteld van inschrijvingsgeld en je studiepunten kunnen gegarandeerd worden meegenomen in je eigen opleidingsprogramma. Daarnaast is het mogelijk om een mobiliteitstoelage te krijgen, de beurzen dus. Sommige studenten, niet allemaal, kunnen die krijgen om de meerkost van een internationale ervaring te ondervangen.

De heer De Potter schetste correct de manier waarop het budget voor de mobiliteitstoelagen verdeeld wordt. Ten eerste is er de vzw Epos, die voor Vlaanderen fungeert als Nationaal Agentschap voor Erasmus+ ten aanzien van Europa. Epos beheert de middelen voor dit Europese programma. Die middelen komen in hoofdzaak van Europa zelf. In 2016 ging het om 8,3 miljoen euro.

De middelen komen ook voor een stukje vanuit Vlaanderen. In 2016 bedroegen die middelen 0,5 miljoen euro. De middelen voor die beurzen komen dus hoofdzakelijk uit Europa en voor een stukje uit Vlaanderen. Dat zijn middelen voor de mobiliteit van studenten, voor studie of stage, voor personeel, en voor de omkadering van dat hele programma.

De tweede stap is de verdeling vanuit Epos naar de instellingen hoger onderwijs. Dat gebeurt via een afgesproken sleutel die hoofdzakelijk gebaseerd is op de internationale mobiliteit die de instellingen in het verleden hebben gerealiseerd. Men kijkt hoeveel jongeren in het verleden naar het buitenland gingen en op basis van het verleden krijgt de instelling middelen voor een bepaald jaar.

De hogeschool of universiteit heeft daarin een vrij grote autonomie, maar de selectie van studenten moet op een eerlijke en transparante wijze gebeuren. Bovendien moeten alle actoren ook steeds werken binnen de richtlijnen omtrent de beursbedragen: de Europese Commissie stelt in de programmagids voor Erasmus+ boven- en ondergrenzen vast voor de maandelijkse bedragen, en maakt daarbij een onderscheid tussen die categorieën van landen, gebaseerd op de levensduurte.

Concreet kan het maandelijks beursbedrag volgens Europa voor een duur land als Noorwegen tussen de 250 en de 500 euro liggen, terwijl bijvoorbeeld voor een land als Roemenië het maandbedrag tussen de 150 en de 400 euro ligt. In Vlaanderen hebben we de drie categorieën bepaald op maandbedragen van 235 euro voor de onderste categorie, 285 euro voor de middelste en 335 euro voor de bovenste. Daar komt nog eens 100 euro bij indien het gaat om stagemobiliteit, of indien de student een studietoelage krijgt of een functiebeperking heeft. De instellingen hebben wel de autonomie om een eigen beleid te voeren omtrent de toekenning van mobiliteitstoelagen voor studenten die deelnemen aan Erasmus, maar er zijn dus marges waarbinnen ze moeten blijven werken.

Ik heb inderdaad enkele signalen gekregen van enkele studenten uit één bepaalde instelling. Het gaat over één instelling en over enkele studenten. Misschien zijn er andere signalen, maar dan moet u mij dat maar meedelen. Die jongeren stellen dat ze een beurs hadden moeten krijgen, maar dat ze die zijn misgelopen omdat er te weinig middelen zijn. Navraag leert dat de hogeschool in kwestie inderdaad geconfronteerd wordt met méér kandidaten voor een mobiliteitstoelage dan dat er budget voorhanden is. Daarbij heeft de hogeschool besloten, geheel conform haar autonomie, om de selectie te baseren op sociale kenmerken. Daardoor zijn er dus studenten die wel deelnemen aan het Erasmusprogramma maar daarvoor binnen die hogeschool geen beurs ontvangen. Die keuze mag de hogeschool maken.

We hebben de situatie verder onderzocht. Eerst en vooral heeft mijn kabinet een overleg gehad met Epos om te bekijken hoe het mogelijk is dat een welbepaalde hogeschool geconfronteerd wordt met een schaarste. Ten tweede heb ik de regeringscommissaris gevraagd om na te gaan of er procedurefouten zijn gemaakt ten aanzien van de studenten. Het antwoord op de eerste vraag schuilt in de verdeelsleutel tussen Epos en de instellingen. De hogeschool in kwestie – we kijken naar het verleden, zoals ik zei – blijkt dit academiejaar een forse stijging te kennen aan kandidaten, maar doordat de verdeelsleutel gebaseerd is op het verleden, vertaalt de groei aan mobiliteit zich dus pas met een jaar vertraging in het budget.

De regeringscommissaris heeft ook al een antwoord bezorgd. Hij stelt dat er geen procedurefouten zijn gemaakt door de instelling. Dat is zijn inschatting. Het toekennen van de beschikbare beurzen op basis van sociale criteria, aldus de regeringscommissaris, valt dus binnen de autonomie die de hogeschool heeft. De regeringscommissaris merkt bovendien op dat de hogeschoolstudenten die op basis van de sociale criteria niet in aanmerking kwamen voor een beurs, via de studentenvoorzieningen (stuvo's) wel nog een renteloze lening voorgesteld kregen. Epos onderzoekt zelf ook of de instellingen het Erasmus+-programma correct naleven en laat daarvoor jaarlijkse audits uitvoeren. Die onderzoeken hoe en in welke mate een instelling de verplichtingen en kwaliteitsvereisten implementeert die voortvloeien uit de afspraken die worden gemaakt rond Erasmus+ voor hoger onderwijs, en waar er ruimte is voor verbetering. Zo'n audit wordt dan verder opgevolgd via monitoring door Epos. Naar aanleiding van klachten door studenten wordt ook door Epos een ad-hocmonitoringbezoek gebracht bij de betreffende instelling om na te gaan of de klachten structureel of occasioneel zijn. De resultaten van de audit kunnen aanleiding geven tot een verbeterplan. Dat is tot op vandaag echter nog nooit nodig geweest.

Instellingen zijn door hun contract met Epos gebonden aan het tijdig informeren van studenten. Instellingen zijn ook verplicht om voorafgaand aan het vertrek een contract met de student te ondertekenen over zijn of haar deelname, samen met een overzicht van de te volgen opleidingsonderdelen en de bijhorende studiepunten. Dat contract vermeldt ook het beursbedrag. Op basis van de informatie die ik tot op dit ogenblik gekregen heb, kan ik hier dus geen inbreuken vaststellen. Wel maak ik uit de signalen van de studenten op dat er een verwachting is ontstaan die niet is ingelost. Dat betreur ik uiteraard bijzonder, zeker omdat we verwachten dat de communicatie naar de jongeren transparant gebeurt. Als jongeren vertrekken in de

veronderstelling dat ze een beurs krijgen, maar dat niet waar blijkt te zijn, is dat een zeer vervelende situatie.

Mijnheer De Potter, tot nu konden nagenoeg alle Erasmusstudenten een beroep doen op een mobiliteitstoelage. De programmagids van Erasmus+ vermeldt ook bijzonder duidelijk dat deelnemers die geen beurs ontvangen, even goed alle andere voordelen kunnen genieten. Ik heb ze daarnet geschetst. Deelnemers zonder beurs worden administratief geregistreerd als 'nulbeurzen'. Tot op vandaag is dat in Vlaanderen een zeer kleine categorie van deelnemers. In 2014-2015 waren er 52, in 2015-2016 waren er 105. Op een totaal van 5000 is dat niet zo veel. Voor het komende academiejaar krijgen we daar pas zicht op wanneer de instellingen rapporteren over de effectief gerealiseerde mobiliteit.

Ik kom dan bij de toekomst en de mogelijke communicatielijnen voor de toekomst. Ik verwacht dat de internationale mobiliteit bij studenten zal blijven toenemen. Dat is ook een doelstelling van ons beleid en vertalen we in een groeiend budget. Tijdens besprekingen in de commissie heb ik al meegegeven dat de huidige projecties voor de Europese middelen uitgaan van een toename met bijna 70 procent in de huidige legislatuur. Nogmaals, het gros van de middelen komt via Europa binnen. Het deel van de middelen dat vanuit de Europese programma's naar Vlaanderen komt, zal volgens onze prognoses boven 10 miljoen euro uitstijgen, en tegen 2020 zitten we wellicht op 14 miljoen euro. We voegen er ook zelf middelen aan toe. Ook wij hebben een groeipad ingeschreven voor de internationale studentenmobiliteit – dat is ruimer dan enkel Erasmus – van 500.000 euro per jaar. Dat hebben we zowel in 2015 als in 2016 gerealiseerd. In 2017 wordt het zelfs 600.000 euro, maar de begroting moet uiteraard nog worden goedgekeurd.

Uiteraard zie ook ik dat we op het ogenblik mogelijk op een kruispunt staan. De studentenaantallen stijgen sneller dan de budgetten, en daar moeten we natuurlijk een antwoord op vinden. Het aantal nulbeurzen is nu nog zeer laag, maar kan in de toekomst stijgen. Het is mogelijk dat steeds meer instellingen inderdaad sociale criteria zullen hanteren bij het al dan niet toekennen van een beurs. Op zich is dat niet in strijd met de regels, omdat het Erasmus+-programma als doelstelling heeft de internationale mobiliteit in het studeren aan te moedigen. Het ter beschikking stellen van beurzen is daar uiteraard één aspect van, maar niet het enige.

Voor mij is het wel van belang dat een uitwisseling voor elke student financieel mogelijk is. We weten dat uitwisseling voor de ene student moeilijker is dan voor de andere. We moeten er in elk geval voor zorgen dat die jongeren voor wie een beurs de enige manier is om effectief te kunnen kiezen om ervaring op te doen in het buitenland, niet uit de boot vallen.

We moeten dus realistisch naar het plaatje kijken. Ik reken even voor u uit. In 2016 verdeelt Epos voor de studentenmobiliteit, studie en stage 7,6 miljoen euro onder de instellingen. Als dat budget conform de stijging van het Europees programma de komende jaren aangroeit tot 12 miljoen, dan kunnen we aanzienlijk meer studenten een internationale ervaring gunnen. Jaarlijks studeren er echter ook meer dan 40.000 studenten af in het hoger onderwijs, ongeveer 22.000 professionele bachelors en 19.000 masters. Als al die studenten één keer op Erasmus gaan en we versnipperen het budget over alle studenten, dan krijgt elke student nog 300 euro. Dat is een beurs voor één maand. Die weg moeten we absoluut niet opgaan. Het is een zeer hypothetisch scenario, en de uitkomst zou totaal in tegenspraak zijn met de regels voor beursbedragen. Ik geef u maar mee waar we budgettair staan als we zeggen dat iedereen een keer naar het buitenland moet kunnen. We moeten dus kiezen.

Misschien is in het verleden de indruk ontstaan dat de Erasmusbudgetten onbeperkt zijn, maar dat is niet zo. Als we alles willen houden zoals het is, moeten er miljoenen extra in het budget worden gestopt. Ik weet niet of de kans bestaat dat we vanuit

Europa meer middelen krijgen. Ik vraag het me af. Maar we moeten sowieso keuzes maken. Ofwel kiezen we ervoor vanuit Vlaanderen meer middelen uit te trekken, ofwel kijken we naar de criteria die hogescholen en universiteiten kunnen hanteren bij het toekennen van beurzen en zorgen we ervoor dat zeker de sociale criteria prioritair overal worden toegepast.

Hierbij wil ook ik bepaalde punten aanpakken.

Hoe kan Epos de verdeling tussen de instellingen optimaliseren, zodat we de onverwachte groei kunnen opvangen? Blijkbaar zijn de sprongen nu heel groot, en wat vandaag in één hogeschool gebeurt, kan volgend jaar in een andere gebeuren.

Hoe kunnen we instellingen aansporen om zeer duidelijk naar de studenten te communiceren en zeker over de financiële toelagen geen foute verwachtingen te wekken?

We willen ook samen met de instellingen kijken hoe zij de jongeren voor het toekennen van een beurs selecteren en daarrond afspraken maken. We hebben eventjes gekeken of er elders nog een sociaal criterium wordt gebruikt, maar hebben niets gevonden.

Over al deze punten loopt op het ogenblik overleg met Epos en met de instellingen. Het zou nuttig zijn dit in de Commissie Internationalisering van de Vlor aan bod te laten komen en in het adviescomité voor hoger onderwijs binnen Erasmus+, waarin onze hogescholen, universiteiten en studenten vertegenwoordigd zijn.

Wij zouden ook kunnen overwegen om een decretaal initiatief te nemen waardoor we iets korter op de bal zouden kunnen spelen als er een plotse stijging is. Maar als we zoiets overwegen, moeten we goed beseffen dat als we dat nu doen voor een of twee spelers, we dat volgend jaar ook voor andere spelers zullen moeten doen. Ook dat moeten we nog eens grondig bespreken, hoe we dat in zijn globaliteit aanpakken.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, dank u voor uw omstandige antwoord. U zei zelf dat u het maar van één hogeschool hebt vernomen. U zegt dat er in het algemeen overal stijging is. Hoe komt het dan dat die andere universiteiten of hogescholen niet in de problemen geraken? Die studenten gaven aan dat zij het contract met de school al ondertekend hadden, en dan pas het bericht kregen dat er geen geld was. U zegt dat er geen procedurefouten zijn gemaakt. Volgens mij kan dat niet. Ze hebben het contract vorig schooljaar 2015-2016 in februari ondertekend, om in 2016-2017 in een Europees land Erasmus te volgen. Maar in september horen zij: 'Sorry mensen, wij hebben sociale criteria moeten bijfabriceren.' Diegenen die wij hebben gecontacteerd, hadden geluk omdat hun ouders zeiden dat het goed was. Er was in de landen waarvoor er een contract getekend was, een kot gezocht, en er was contact opgenomen met de hogeschool aldaar. Dan vind ik het wel spijtig dat de studenten te laat – laat het mij zo zeggen – op de hoogte werden gebracht van het feit dat er geen beurs kon volgen. Minister, bent u op die manier daarvan op de hoogte gebracht? Volgens mij is er hier wel een procedurefout gemaakt.

De voorzitter: De heer De Potter heeft het woord.

Jenne De Potter (CD&V): Dank u, minister, voor het zeer omstandige antwoord en voor het onderzoek dat door uw kabinet werd gevoerd naar aanleiding van de signalen die werden gegeven.

Minister, ik zie de krachtlijnen van uw antwoord: bekijken of het verdelingsmechanisme zoals het vandaag bestaat vanuit Epos naar de verschillende instellingen nog

conform is en of het moet worden herbekeken; aandacht voor duidelijke communicatie is cruciaal, want als de verwachtingen van studenten niet worden ingelost, kan ik mij voorstellen dat dat hard aankomt, ook financieel; afspraken maken over welke criteria eventueel zouden kunnen worden gebruikt om de verdeling te maken.

In de eerste plaats moeten we ervoor zorgen – en dat is uiteraard cruciaal – dat zo veel mogelijk studenten de stap naar het buitenland durven te zetten. Wij moeten hen daartoe stimuleren. Het overleg dat u hebt gestart, is in elk geval goed. Tijdig informeren, heldere en transparante communicatie, en bekijken of die middelen voldoende zijn en of dat niet anders kan: dat lijkt mij ook belangrijk.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Minister, ik heb navraag gedaan bij verschillende onderwijsinstellingen. Velen hebben mij gezegd dat zij met hetzelfde probleem kampen: zij hebben te weinig centen om alle studenten die zij een beurs willen geven, een beurs te geven. Zeker voor studenten voor wie die beurs echt wel het verschil maakt om al dan niet op Erasmus te kunnen gaan, is dat problematisch. Je kunt natuurlijk werken met sociale criteria, maar als je als student net boven die grens zit en als die centen het verschil maken om al dan niet op Erasmus te gaan, zit je natuurlijk wel met een probleem.

Er zou vanuit Vlaanderen bespaard zijn op de middelen van Erasmus in 2015-2016. Vroeger zou dat 2 miljoen euro zijn geweest. Minister, wat is nu het exacte budget voor Erasmus vanuit Vlaanderen? Uit de begroting kunnen we dat niet exact afleiden. Hoe rijmt u dat met uw doelstelling om 33 procent van de studenten op internationale mobiliteit te krijgen? We weten dat jongeren uit kansengroepen minder op Erasmus gaan en minder internationale ervaring opdoen. Een deel van de verklaring hiervoor kan gezocht worden in het feit dat die beurzen niet altijd worden toegekend en ook niet voldoende zijn om de kost van internationale ervaring op te vangen.

Minister, wat is nu het exacte budget voor Erasmus vanuit Vlaanderen? Hoe rijmt u dat met uw doelstelling uit de beleidsbrief?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, dank voor uw antwoord. Het stemt mijn fractie tevreden. Wij vinden het ook een goede zaak om eerst de Vlor daarover te laten nadenken. Een grondig debat is inderdaad nodig. Ik wil alvast zeggen dat een betere verdeling of een verhoging in elk geval soelaas kan bieden. Wij zouden dat een goede zaak vinden. Maar men zal vervolgens wel keuzes moeten maken. Als men de groep waarover mevrouw Soens het had, beter wil bedienen, zullen er minder beurzen kunnen worden gegeven, ook al verhoogt het budget. Er zal een keuze moeten worden gemaakt. We moeten de doelen qua internationalisering blijven nastreven. Ook 'Brains on the move' moeten we blijven steunen. Het is belangrijk dat dat allemaal goed wordt bekeken en berekend, vooraleer we daar definitieve uitspraken over doen.

Ik heb de case onder ogen gezien over de student waarover u het had, minister. Ik heb ook contact opgenomen met de instelling. Het leek mij allemaal wel correct te zijn verlopen. Wat er mijns inziens ongelukkig is verlopen, is de communicatie. Maar dat verbaast mij eerlijk gezegd niet, want ikzelf heb aan de betrokken studenten ook tweemaal moeten uitleggen wat het verschil was tussen een recht en een gunst. Ik zeg dat niet om mensen te viseren. We moeten dat duidelijk maken. Een beurs binnen Vlaanderen om te kunnen studeren kan op een bepaald moment naargelang van het inkomen van de ouders een recht zijn. Maar dat is niet te verwarren met de Erasmusbeurs, die een tegemoetkoming is waarvan kan worden genoten, maar die geen recht is. Dat is iets anders. Misschien moet dat

eens duidelijk worden uitgelegd aan de studenten vooraleer ze engagementen opnemen en bijvoorbeeld een kot gaan zoeken in andere landen. Duidelijkheid is in dit soort dossiers de oplossing. We moeten dit duidelijk maken aan studenten opdat ze zich niet onrechtvaardig behandeld zouden voelen: niet iedereen heeft recht op die tegemoetkoming voor de mobiliteit.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw De Meulemeester, ik zal hier proberen uit te leggen hoe dat contract 'marcheert'. Als je op Erasmus wilt gaan, kies je eerst een document van bestemming. Men ondertekent een document, bijvoorbeeld met als keuze van bestemming Finland. Hier is dat gebeurd op 1 maart 2016. Dat is niet het contract waarin het beursbedrag vermeld staat. Na het ondertekenen van dat document bekijkt men of er plaats is in dat land. Wie het ondertekent, weet dat hij niets moet bijbetalen en dat hij zijn punten kan overzetten. Begin mei volgt dan het nieuws dat de instelling de beurzen selectief toekent. Volgens ons verslag is de mogelijkheid expliciet gelaten voor de studenten om ofwel niet op Erasmus te gaan ofwel een renteloze lening te krijgen via Stuvo. Daar is men niet op ingegaan. Op 12 september werd dan het definitieve contract aangeboden, na de eigenlijke start van de uitwisseling. Dat vind ik een spijtige zaak. Je zou natuurlijk je contracten moeten registreren vooraleer je vertrekt en niet erna.

Mevrouw De Meulemeester, er is dus inderdaad effectief iets ondertekend. Maar het feit dat je een beurs krijgt, wordt pas later beslist. Bovendien is de jongere al vertrokken. Dan pas is het contract gekomen. Dat is de gewrongen situatie waarvoor we staan.

Mevrouw Brusseel en andere collega's, is er hier een communicatieprobleem? Misschien wel.

Het is wel zeker dat de budgetten ontoereikend zijn. Ik zal daar ook niet flauw over doen. Eigenlijk moeten we bijna blij zijn, want het aantal jongeren dat naar het buitenland gaat, stijgt. Het stijgt sneller dan de budgetten. In 2013 is er een groeipad ingeschreven in het Integratiedecreet. Daarvoor was het inderdaad zo dat er nu en dan middelen werden bijgestoken. Er is dan beslist om met een groeipad te werken. Dat betekent dat we er jaarlijks 500.000 euro bij moeten stoppen en dat voeren we nu uit.

Ik ben wel bereid om naar de toekomst te kijken. Als er meer geld in wordt gestopt, moeten we dat geld ergens vinden. Ik ga met plezier in op de suggestie van mevrouw Brusseel om de manier van financieren grondig te bekijken.

Ik heb niet begrepen dat mevrouw Soens zegt dat de jongeren nog veel meer steun moeten krijgen. Ze zei dat er geen sprake van kan zijn dat de huidige ondersteuning plots naar beneden gaat, want zo worden de meest kwetsbaren dubbel getroffen. De logische consequentie van hetzelfde budget echter te verdelen over meer studenten zonder sociale criteria, is dat ze allemaal minder krijgen. Dat wens ik niet. Als we beurzen geven, dan moeten die worden aangewend om die jongeren te ondersteunen die dat het meeste nodig hebben. Ik vind het krijgen van een studietoelage of het hebben van een functiebeperking zeer plausible criteria om in te schrijven. Ofwel vergroten we de pot voor iedereen, ofwel snoeren we wat meer in. Laat ons niet vooruitlopen op de discussie. We moeten in de commissie eens goed bekijken wat de voor- en nadelen zijn en hoe we dit op een goede manier kunnen organiseren zodat nog meer jongeren op Erasmus kunnen gaan.

Wat betreft de communicatie klopt het, mevrouw Brusseel, dat er een verschil is tussen een gunst en een recht. Het gaat hier wel over jongeren die hoger onderwijs volgen. Als dat niet geweten is, dan vind ik dat wel problematisch vanuit de instelling. Ik vind dat het de plicht is om dit vanaf het begin zeer nadrukkelijk aan jongeren te

melden. Het ergste is een gefnuikt verlangen. Als een student al een bestemming kiest en denkt daarnaartoe te kunnen gaan, maar als het dan plots niet doorgaat omdat die geen beurs krijgt, begrijp ik zeer goed dat dit erg is. Ik betreur dat ook.

Mevrouw Soens, u zei dat u van nog instellingen hoort dat ze middelen te kort hebben. Dat komt omdat de financiering vertraagd is. Dat is in het leerplichtonderwijs ook zo. Per kind dat erbij komt, krijg je meer geld, maar dat komt een jaar later. Men loopt dus altijd een beetje achter. Ik heb dat financieringssysteem niet zelf uitgevonden. Op zich vind ik dat wel goed, maar je zou een buffer kunnen inbouwen om dergelijke pieken op te vangen. Er zou één pot kunnen worden gemaakt en als er in een instelling een onverwachte piek is, zou die met een aanvullend budget kunnen worden opgevangen. Dat kan ook. Dat is een van oplossingen waar we in de toekomst aan moeten werken.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Communicatie is zeker erg belangrijk. Misschien moet dat duidelijk in de contracten worden opgenomen. Het was een van de grote misverstanden omdat jongeren een contract hadden ondertekend en pas daarna hoorden dat ze de beurs niet kregen. Er is nog werk aan de winkel om dat te optimaliseren.

De voorzitter: De heer De Potter heeft het woord.

Jenne De Potter (CD&V): Minister, ik dank u voor de extra uitleg. Dit debat is zeker nog niet ten einde. Er kunnen nog suggesties komen en er kan nog verder onderzoek gebeuren. Misschien kan er ook onderzocht worden of er nog reserves zijn bij Epos. Het is maar een suggestie.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het verspreiden van onderwijsvacatures – 2755 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Minister, dit is een moeilijke vraag om uitleg omdat die langs twee kanten kan worden bekeken. Ik worstel er een beetje mee, vooral na het spreken met vele leerkrachten. In verschillende kranten viel te lezen dat er begin september opnieuw meer dan 7000 leerkrachten nog op zoek waren naar een job. Heel wat leerkrachten zijn tot op heden nog altijd op zoek, maar het is niet altijd evident om de vacatures terug te vinden. De ene school verspreidt de vacature via sociale media, de andere via de gewone kanalen.

Van coördinerende directeurs van het basisonderwijs hoor ik dan weer dat ze openstaande vacatures hebben die ze niet ingevuld krijgen. Dat is bizar. Van beginnende leerkrachten hoor ik dan weer dat sommigen niet aan een job geraken. Ze worden door VDAB opgeroepen om zich daar aan te melden. Als er dan geen vacature is, worden ze opgeroepen om eventueel iets anders te doen. Er is een mismatch, en dat baart me zorgen. Er zijn vacatures, maar sommige scholengroepen vinden geen leerkrachten terwijl er heel wat leerkrachten zijn die willen werken, maar niet aan een job geraken.

Minister, beschikt u over een overzicht van alle formele en informele kanalen langs waar scholen vacatures verspreiden? Ik denk dat het schoentje daar knelt.

Hebt u zicht op welke kanalen het meeste bereik hebben? Bestaat er een minimale vereiste inzake bekendmaking van vacatures? Indien niet, bent u bereid de mogelijkheden voor een dergelijke minimale vereiste te overwegen om zo de transparantie naar werkzoekende leerkrachten te vergroten en een duidelijk beeld te krijgen van de noden, zonder onnodige administratieve belasting voor schooldirecties? Hoe staat u tegenover het uitbouwen en ondersteunen van een uniform gebruiksvriendelijk informatiekanaal voor alle vacatures?

Dit is geen zwart-witvraag, maar ik stel ze toch.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Vandenberghe, als u mijn partij kent, dan weet u dat ik niets liever heb dan enerzijds-anderzijdsvragen. Ik zal proberen om duidelijk te antwoorden.

Ik beschik niet over een overzicht van alle formele en informele kanalen waarlangs scholen hun vacatures verspreiden. Dit is ook eigen aan het feit dat de schoolbesturen en inrichtende machten optreden als werkgever en dus zelf instaan voor hun rekrutering. Alleen de werkgever kan oordelen via welk forum hij de beste resultaten boekt, en ook dit kan variëren van vacature tot vacature. Het invullen van een open vacature kan zowel gebeuren via informele netwerking, VDAB, regionaal georganiseerde onlineplatformen, sociale media of via een eigen opgebouwd sollicitantenbestand.

De UGent voerde trouwens recent onderzoek naar het personeelsbeleid in scholen. Directeurs gaan anders te werk om een leraar aan te werven naargelang de situatie: alles hangt af van de lengte van de opdracht, het tijdstip in het schooljaar, de jobinhoud en de beschikbaarheid van leraren op dat moment. Meestal wordt er enkel gerekruteerd als er iemand nodig is. Dan kijkt men vooral in de databank van de school of scholengemeenschap.

De decreten Rechtspositie van 1991 voorzien in de verplichting tot bekendmaking van vacante betrekkingen. Voor het gesubsidieerd onderwijs is dit zelfs expliciet opgenomen in het decreet over personeelsleden gesubsidieerd onderwijs. Die verplichting geldt dan vooral ten aanzien van het vrij gesubsidieerd onderwijs. Het officieel gesubsidieerd onderwijs is, net als het gemeenschapsonderwijs, sowieso verplicht om vacatures via een openbare oproep bekend te maken. Dit vloeit voort uit het feit dat het personeel de regels betreffende het openbaar ambt moet volgen.

Binnen het onderwijs zijn er ook gedurende het schooljaar vervangingen of tijdelijke opdrachten te begeven. Die moeten meestal zeer snel ingevuld worden en vergen een aangepaste en flexibele manier van werken.

De vraag is of die nu moet gebeuren via een uniform informatiekanaal. Enerzijds kan je verwijzen naar Operatie Tarra en zeggen dat er geen extra verplichtingen moeten worden opgelegd. Anderzijds kan je zeggen dat het maar een kleine moeite is om dit door te geven aan VDAB. Werkzoekende leerkrachten kunnen zich dan bij VDAB aanmelden, waar ze dan opgenomen worden in de leerkrachtendatabank, of ze kunnen spontaan solliciteren bij die scholen die het best aansluiten bij hun persoonlijke voorkeur.

Voor concrete data over werkzoekende leerkrachten en openstaande onderwijsjobs moet ik ook een beroep doen op de leerkrachtendatabank van VDAB. Uiteraard zullen deze gegevens slechts een gedeelte van de totale arbeidsmarkt weergeven. Ik heb in het verleden al via Schooldirect opgeroepen om openstaande vacatures te melden bij VDAB, maar het is geen verplichting. De vraag is of we daar een verplichting van moeten maken. Ik ben daar voorzichtig in omdat ik volop bezig ben met het wegsnoeien van allerhande verplichtingen. Als u naar

mijn intuïtie vraagt, dan vind ik het vrij logisch dat ze die melden aan VDAB omdat dit een gelijk speelveld organiseert. Dat ligt echter bijzonder gevoelig bij de scholen, die heel erg gesteld zijn op de eigen autonomie.

Ja, mijnheer Vandenberghe, deze vraag snijdt langs twee kanten. Als u me vraagt of ik al inspanningen heb gedaan om te stimuleren om dit te melden aan VDAB, dan is het antwoord ook ja. Ik wil dat gerust nogmaals doen omdat het ook voor veel jongeren de kansen verhoogt.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Het blijft een bezorgdheid omdat het voor twee groepen ambetant en stresserend werken is: enerzijds voor zij die een job zoeken maar geen werk vinden terwijl ze echt wel willen werken in het onderwijs, anderzijds ook voor de besturen en de scholen. Stel je maar eens voor dat je als directeur 's morgens op school komt en merkt dat er twee leerkrachten ziek zijn voor een korte of langere periode. Die moet dan zo snel mogelijk op zoek naar vervangingen. Dat is soms erg moeilijk. Als er een vast kanaal zou zijn om op terug te vallen, dan zou dat veel helpen.

Het blijft raar dat sommigen halfweg oktober nog steeds geen werk hebben terwijl directeurs geen leerkrachten vinden. Ik worstel daarmee. Dat moet toch echt worden bekeken. Ik ben er ook geen voorstander van om aan de autonomie van de school te raken en extra planlast te creëren, zeker niet. Als dit echter schoolbesturen zou kunnen ondersteunen, dan vind ik het het overwegen waard om in debat te gaan met de scholen en schoolbesturen over hoe het probleem adequater kan worden aangepakt.

Tot slot worden ook directeurs ziek. U moet maar eens nagaan hoeveel scholen op zoek zijn naar een nieuwe directeur. De vervanging gebeurt vaak op een ietwat onorthodoxe manier. Mensen worden erin gegooid zonder dat ze voldoende zijn voorbereid. Het debat kan dus ook naar bestuurspersoneelsleden worden opengetrokken.

Ik heb geen sluitend antwoord. Ik verwijt u dit niet, maar ik zou het debat met het werkveld nog eens willen aanzwengelen om dit voor beide partijen te verbeteren. Als mensen een job zoeken maar geen werk vinden terwijl er vacatures zijn, dan ben ik bang dat er veel talent verloren zal gaan. Het is duidelijk dat deze mensen na enkele maanden of jaren echt gedemotiveerd geraken en afhaken op de onderwijsmarkt.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, dank u dat u ook verwees naar de discussie die we zowel in de plenaire als in deze commissie al hebben gevoerd. Ik zal erop blijven hameren: bijna alle banen in het onderwijs worden door de Vlaamse belastingbetaler betaald. Het zijn de kinderen van diezelfde Vlamingen die na het studeren op zoek gaan naar een job in het onderwijs, die soms dertig tot veertig websites van scholen moeten bekijken om er zeker van te zijn dat ze alle vacatures uit hun buurt hebben gezien.

Ik ben een absolute fan van Tarra. Laat ons naar één website teruggaan. Als de scholen de vrijheid van onderwijs willen gebruiken om de vacature nog eens op hun eigen website te zetten, dan mogen ze dat doen, maar dan moeten ze niet tegen ons komen zeggen dat het Tarra is. Elke vacature die in lestijden is georganiseerd, die wordt betaald via het derde-betalerssysteem, moet op Tarra worden gepubliceerd, in het kader van de openbaarheid van bestuur en van de transparantie van wat er met het Vlaamse belastinggeld gebeurt en om het recht op werk van mensen die een doelbewuste beroepskeuze hebben gemaakt bij hun studie, te garanderen.

Anno 2016 kunnen we niet langer toestanden tolereren met al die mails, waarnaar de heer Vandenberghe en andere parlementsleden hebben verwezen. Ook personeelsleden van het Vlaams Parlement hebben ooit getuigd over hun kinderen, die de websites van scholen binnen een straal van 40 kilometer ver moeten nakijken en dan nog niet alle vacatures hebben gezien. We hebben in Vlaanderen een dienst voor arbeidsbemiddeling, VDAB, met een website. Ik hoor mensen van personeelsdiensten zeggen dat ze een redelijk vlotte toegang tot de publicatie hebben. Als iedereen, zowel werkgever als werknemer, daarop terecht kan, dan hebben we minstens dat opgelost. Het zal niet oplossen dat er op bepaalde vlakken in Vlaanderen mensen afstuderen met een diploma dat geschikt is voor het onderwijs en geen werk vinden. Het is bijvoorbeeld al lang zo dat de provincie Limburg meer leerkrachten 'produceert' in het hoger onderwijs dan dat er vacatures zijn, en dat het in Brussel en Antwerpen, en in de rand van die twee steden, het omgekeerde is. Dat is echter een andere discussie. De discussie nu gaat erover of mensen het recht hebben te weten waar er in het Vlaamse onderwijs een vacature is. Het antwoord daarop is 'ja'. Ik ben blij dat de heer Vandenberghe dat debat nog eens opent.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik verwijs naar vroegere tussenkomsten van mezelf en van de heer De Ro, die dit ook al op de agenda heeft gezet. Ik kom op hetzelfde uit. In het kader van de lerarenopleiding en jobs in het onderwijs zijn de moeilijkste mails die ik in mijn mailbox krijg, die van mensen, veelal van ouders maar ook van studenten, die zeggen: 'U zegt wel dat er veel werk is in onderwijs, dat er een tekort is, maar ik vind geen werk.' Ze voegen daarbij een trits scholen toe waarnaar ze hebben gesolliciteerd. Ze concluderen: 'Beste politicus, u liegt.' Dan moeten wij beginnen uitleggen dat het over korte vervangingen kan gaan of over interne vacatures, maar we raken daar niet uit.

Ten tweede, ik heb ook nog aan de andere kant gezeten. Ik werd overstelpt met spontane sollicitaties: mensen die mailen, faxen, brieven sturen, van alles. Het wordt dus een heel verwarrend systeem. Er zijn mensen die solliciteren via de website van de scholengemeenschap, mensen die rechtstreeks hun brief sturen, mensen die hun brief meegeven met een collega, anderen die via VDAB komen, ... Langs overal komen, soms dezelfde, soms andere, sollicitaties.

Beleidsmatig interesseert het me vooral hoeveel jobs we nu zoeken in onderwijs. Hoeveel jobs raken er niet ingevuld? Welk profiel betreft het? Welk niveau? Zijn het korte vervangingen, zoals mevrouw Krekels zei? Voor hoelang zijn die jobs? Een week, drie weken, negen maanden? In welke regio bevinden die jobs zich? De volgende stap is de oriëntering. We willen meegeven in welke mate er zekerheid is dat men werk gaat vinden in onderwijs. Niet met de bedoeling een studiekeuze te maken louter op het vinden van werk in het eigen dorp, maar hoe moeten we momenteel dergelijke informatie geven? Waar raken we aan die info? VDAB heeft alleen maar de info die op het systeem staat, die vrijwillig wordt gegeven, en ze heeft alleen de info van studenten die zich bij VDAB aanmelden en waarvoor VDAB naar een match op zoek gaat.

Een aantal mensen hebben in het verleden al vaak voorgesteld, en vandaag herhalen de heer Vandenberghe, de heer De Ro als ikzelf dat nog eens, om de vacature sowieso op de VDAB-site te zetten. Publiceer ze gerust nog elders, maar zo weten we ten minste beleidsmatig of de cijfers over bijvoorbeeld de noden aan kleuteronderwijzers juist zijn, en weten we of dat om kleuteronderwijzers in een instapklas, om vervangers, enzovoort gaat. We moeten nog accuratere informatie kunnen geven, in ieders belang.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Jonge mensen moeten zo efficiënt mogelijk worden geholpen om passend werk te vinden, ook in het onderwijs. Dat is nogal evident. Maar alstublieft, geen overreglementering, en liefst ook wat vertrouwen in de schoolbesturen.

Ik wil een voor mij belangrijke nuance aanbrengen tussen enerzijds vacante uren en anderzijds elke vacature. Ik voel me daarin ook een beetje gesteund, wat de korte opdrachten betreft, door de bespreking die we met het Rekenhof hebben gehad.

Ik geef opnieuw de twee voorbeelden die ik in het verleden al heb gegeven in deze commissie. Veronderstel dat een directeur 's morgens een telefoontje krijgt van een van zijn leerkrachten die veertien dagen ziek is wegens griep. Wat doet de directeur om de leerlingen in de verschillende klassen zo snel mogelijk les te laten krijgen? Hij kijkt welke sollicitaties hij binnen heeft en zoekt iemand, eventueel uit de buurt, die misschien 's middags of de dag nadien reeds kan invallen en lesgeven voor die korte ziekteperiode.

Een tweede voorbeeld: er is iemand halftijds in dienst over wie de school tevreden is. Als er iemand ziek wordt met toevallig dezelfde bevoegdheidsbewijzen, waarom zou men de leerkracht die reeds in dienst is, niet onmiddellijk inschakelen? Die twee concrete voorbeelden wou ik meegeven, vooraleer u zegt: alles op dezelfde manier regelen. Mijn nuance is: onderscheid tussen vacante uren en elke vacature. Dit verdient ongetwijfeld nog meer verfijning.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Meyer, ik heb daarnet gezegd dat er inderdaad verschillende soorten zijn: er zijn vacante betrekkingen, vacante uren en er is het holderdebolder zoeken tijdens het jaar. Het onderscheid dat u maakt, is vrij correct. Ik heb zeker ook vertrouwen in scholen, maar voor mij is er wel iets voor te zeggen om, zeker als het gaat over vacante uren of openstaande betrekkingen, een kanaal te gebruiken waar iedereen alle informatie kan vinden. Ik ga dat toch nog eens opnemen met de scholen. Ik weet dat zij op hun autonomie staan. Maar, zoals diverse parlementsleden hebben gezegd: het ene is niet noodzakelijk in strijd met het andere. Het is de werkgever die wel kiest wie hij aanneemt. Aan dat principe gaan we nooit tornen. Als het gaat over snelle vervangingen van veertien dagen, bij ziekte, moet er geen overlast aan verplichtingen komen. Dat is de logica zelf. Ik zou daarin dus wel een onderscheid maken.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Ik heb uiteraard ook heel veel vertrouwen in alle scholen en schoolbesturen, laat dat duidelijk zijn. Mij gaat het vooral om de leerkrachten die transparantie moeten hebben en die aan werk moeten geraken. Dat is mijn bezorgdheid nummer één. Mijn tweede bezorgdheid zijn de directies, die soms moeten zoeken en passen om mensen binnen te krijgen. Ik ben blij dat er in deze commissie meer en meer een consensus groeit. Minister, ik hoop dat we daar nog een vervolg aan kunnen breien en we resultaat kunnen boeken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de inschrijvingsstop voor de opleiding doventolk – 2766 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Er zijn in Vlaanderen twee centra voor volwassenenonderwijs en één universiteit waar cursisten en studenten een opleiding tot tolk Vlaamse Gebarentaal kunnen volgen, met name in de Vormingsleergang voor Sociaal en Pedagogisch Werk (VSPW) Gent, in het centrum voor volwassenenonderwijs (CVO) Mechelen en aan de KU Leuven, waar men een masteropleiding kan volgen in de campussen Antwerpen en Brussel.

Zonder dat ik het wist, is mijn vraag op 19 september nog meer actueel geworden, want in december worden er blijkbaar nog extra inspanningen geleverd om het Journaal met doventolkondersteuning te bieden.

De aanvraag- en toekenningsprocedure voor tolkuren werd vanaf het school- en academiejaar 2015-2016 vereenvoudigd. Aanvragen kunnen vanaf 1 september 2015 ook in de loop van het school- en academiejaar ingediend worden, wat een goede zaak is voor de dove leerlingen en hun ouders. De limietdatum van 15 augustus voor de aanvragen is dus verdwenen.

Na een administratieve toelating om tolken te gebruiken voor het maximumaantal dat per onderwijsniveau wordt bepaald en rekening houdend met het totale aantal beschikbare tolkuren, worden de tolken Vlaamse Gebarentaal (VGT) rechtstreeks aangevraagd bij het Vlaams Communicatie Assistentie Bureau voor Doven vzw, het CAB, laat ons zeggen de spelverdeler tussen jongeren die doventolkuren vragen en het beschikbaar aantal doventolken.

Een medisch attest wordt slechts eenmaal tijdens de schoolloopbaan van de leerling of student bezorgd, en niet meer per onderwijsniveau. Miraculeuze genezingen doen zich meestal niet voor. We hebben vandaag al de implantaten waardoor een aantal kinderen wel opnieuw kunnen horen, maar in elk geval is dat niet voor iedereen de oplossing.

Vanaf 1 september 2015 wijzigde ook de administratieve afhandeling betreffende schrijftolkondersteuning. Dat past binnen een stappenplan om de schrijftolkondersteuning in het onderwijs te verbeteren op het vlak van professionalisering en een betere afstemming tussen de vraag van leerlingen en studenten enerzijds en het aanbod van schrijftolken anderzijds te realiseren.

De vzw CAB staat al gedurende jaren in voor de bemiddeling en de uitbetaling van de tolkuren Vlaamse Gebarentaal en zal die expertise in de toekomst ook stelselmatig aanwenden voor de schrijftolkondersteuning, waarvan we blij zijn dat dat gebeurt. Vanaf 1 september 2016 zal het CAB ook instaan voor de actieve bemiddeling van schrijftolkopdrachten, naast de gewone Vlaamse Gebarentaal.

Minister, tijdens de commissievergadering van 29 oktober 2015 stelde ik u hierover reeds enkele vragen, en specifiek over het tekort aan doventolken gaf u volgend antwoord: "Is er een tekort aan doventolken? Het tolkente kort is reëel en initiatieven om dit te verhelpen moeten sowieso in overleg met de andere betrokken beleidsdomeinen – welzijn en werk – worden genomen."

In verband met de doventolkentekorten zijn er heel wat zaken te zeggen over het statuut van de doventolken, maar daar gaat mijn vraag in eerste instantie niet over.

Mijn vraag gaat wel over de signalen die we krijgen dat er in de centra voor volwassenenonderwijs een inschrijvingsstop zou zijn voor de opleiding tolk Vlaamse Gebarentaal. Dan wordt het natuurlijk wel moeilijk. We hebben een tekort aan doventolken, door het statuut, maar ook omdat er in het totaal gewoon te weinig tolken afstuderen. Als dan nog de mensen die de opleiding tot doventolk willen volgen, niet kunnen inschrijven omdat er blijkbaar een soort van inschrijvingsstop is, dan vergroot het probleem alleen maar.

Daarom heb ik volgende vragen, minister. Klopt het dat er momenteel een inschrijvingsstop is in deze centra? Zo ja, waarom? Wordt dat puur lokaal beslist of zit er een richtlijn van de overheid achter? Kunt u ook een update geven van de cijfers van het aantal aangevraagde en toegekende tolkuren die we in de commissievergadering van 9 oktober 2015 hebben besproken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De organisatie van de hbo5-opleiding tolk voor doven behoort volledig tot de bevoegdheid van de centra die ze inrichten. Bij de organisatie speelt het aantal geïnteresseerde kandidaat-cursisten voor de opleiding een rol, maar ook de vraag of het centrum over geschikt personeel en infrastructuur beschikt. Er zijn twee centra voor volwassenenonderwijs die onderwijsbevoegdheid hebben voor de hbo5-opleiding tolk voor doven. Zij bieden de opleiding jaarlijks aan met een opstartmoment in september.

De opleiding zelf is modulair. Ze bestaat uit twintig modules, waarvan een heel aantal sequentieel zijn. Dat betekent dat de cursist eerst de competenties van de voorafgaande module moet verwerven om te kunnen instappen in de vervolgmodule.

Gent is in september 2016 gestart met de startmodules voor één groep van 25 cursisten. De instroom van nieuwe cursisten was dit schooljaar een pak groter dan verwacht. Uit ondervinding weet het CVO dat, ondanks een duidelijke infosessie en een intakegesprek, vrij veel cursisten die de opleiding beginnen, later alsnog afhaken. Als het centrum al over voldoende lesgevers en leslokalen zou beschikken om bij een grotere instroom voor de startmodules meteen twee groepen in de plaats van één te organiseren, dan loopt het hoe dan ook het risico dat de twee groepen later door te veel afhakers te klein worden om rendabel te zijn. Dat is dus een moeilijke situatie.

Omdat deze opleiding veel vraagt van de cursisten organiseren beide centra vóór de inschrijvingen infomomenten waarop ze de kandidaat-cursisten informeren over het engagement en de inzet die nodig zijn om in deze opleiding te slagen. De meeste cursisten combineren de opleiding bovendien met een job, wat de inspanning extra zwaar maakt. De centra weten uit ervaring dat het voor de cursisten van de opleiding tolk voor doven moeilijk is om tot het einde vol te houden. Daarom houden ze ook met het gegeven van de afhakers rekening bij de planning van hun aanbod.

Ik geef u met een paar voorbeelden een idee hoe zwaar de opleiding is. Het gaat om een opleiding hoger beroepsonderwijs van 1440 lestijden of 120 studiepunten, waarvan het standaardtraject in 3 jaar kan worden afgewerkt. In Gent moeten de cursisten daarvoor één volledige weekdag les volgen, maandag van 8.30 uur tot 16.35 uur, en elke twee weken ook een volledige dag in het weekend, zaterdag van 8.30 uur tot 16.35 uur. Daarnaast zijn er nog een hele reeks andere voorwaarden waaraan de cursisten moeten voldoen inzake gedrag tegenover mensen met een beperking, engagement om zowel taal als cultuur diepgaand te leren kennen en flexibel zijn. Het is een boeiende, maar bijzonder uitdagende opleiding. Bovendien moeten ze via werkplekleren en praktijkoefeningen leren tolken in heel gevarieerde en soms complexe settings.

In Gent heeft men gemerkt dat er op de infomomenten een veel grotere belangstelling was dan voorgaande jaren. Bij Crescendo kunnen nog altijd een aantal bijkomende cursisten inschrijven. De twee centra werken nauw samen. Cursisten die de opleiding in het ene centrum gestart zijn, volgen soms om praktische redenen tijdens het volgende schooljaar een deel van de opleiding in het andere centrum. Dat is allemaal geen probleem. Wie absoluut nog wil starten, kan nu dus nog terecht bij Crescendo en eventueel volgend schooljaar naar VSPW in Gent overstappen.

Dan kom ik bij het cijfermateriaal. Voor de aanvragen bij AgODi beschikken we enkel over voorlopige cijfers, die een stand van zaken op 10 oktober 2016 geven. De aanvragen zijn nog aan het binnenkomen. Ik geef u de grote lijnen en bezorg u de volledige tabel op papier.

In het schooljaar 2013-2014 werden bij AgODi 59.933 tolkuren aangevraagd. Daarvan zijn er 40.000 toegekend. Bij het CAB werden door de gebruiker 33.821,5 tolkuren aangevraagd en daarvan zijn er 26.615 door een tolk ingevuld. In het schooljaar 2015-2016 loopt dat het aantal bij het CAB aangevraagde uren op tot 34.137, terwijl het aantal aanvragen bij AgODi zakt naar 52.449. De spanning wordt dus kleiner. Voor het schooljaar 2016-2017 heb ik nog maar zeer voorlopige cijfers.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, het is goed dat de spanning daalt, maar we moeten wel kijken naar de achterliggende oorzaak daarvan. Ik hoor bijvoorbeeld ook dat mensen minder tolkuren aanvragen omdat ze toch niet meer krijgen. In dat geval kan de spanning dalen zonder dat er een effectieve oplossing is.

Uit uw antwoord over de inschrijvingsstop begrijp ik dat inderdaad de scholen daartoe hebben beslist en dat het geen beleidsingreep is. Ik heb ook overleg met een van de scholen over de achterliggende redenen daarvoor. Zij zeggen dat het financieel niet haalbaar is om een tweede groep op te starten, ook al zouden ze daar genoeg mensen voor hebben en zou het beter uitkomen iets minder studenten in één klas te moeten zetten. Als ik dan kijk naar het totaal aantal lessen-cursist dat de scholen voor volwassenenonderwijs genereren, dan vraag ik me af of het niet mogelijk is een aantal uren naar die richting door te schuiven. Maar dat behoort natuurlijk tot de autonomie van de instelling.

Zo kom ik bij een bijkomende vraag. Dit is een zeer specifieke materie. Een doof iemand in de klas zetten zonder doventolk is hetzelfde als een leerling geen bril geven, ook al heeft hij die nodig om op het bord te kijken. Het is alsof wij deze commissie zouden moeten volgen met een hoofdtelefoon op die geen geluid doorlaat. Is het dan niet handig, minister, om voor dit specifiek gegeven te kiezen voor gekleurde middelen? Ik weet dat veel collega's daarvan geen voorstander zijn, maar dan zijn we ten minste zeker dat we voor de studenten die zich aanmelden, ook effectief een opleiding kunnen organiseren. Want vragen over de kloof tussen het aantal aangevraagde en het aantal effectief uitgevoerde doventolkuren belanden natuurlijk wel op ons bord.

Ik ken de financieringscoëfficiënt voor de opleiding doventolk niet. Zit er een gewicht aan? Ik heb het niet nagekeken. Ik vraag me nu ineens af of we op dat vlak niet iets kunnen doen, zodat de centra niet overgaan tot een inschrijvingsstop op een ogenblik dat meer mensen de opleiding willen volgen, omdat we voor Welzijn en Onderwijs het statuut hebben aangepast en dus voor een aanzuig-effect hebben gezorgd. Op zo'n moment moeten we er dan ook voor zorgen dat het systeem aan de opleidingskant niet wordt afgeblokt.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, dit is een interessante vraag en een interessant antwoord, maar iets is me nog altijd niet duidelijk. Mogen we nu wel of niet de hoop hebben dat na de start van een nieuw cursusjaar de aanbieders van deze heel specifieke, maar toch belangrijke opleiding het aantal plaatsen zullen uitbreiden, zodat alle geïnteresseerden effectief de kans krijgen om de opleiding te volgen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Daniëls, op uw aanvullende vraag heb ik geen pasklaar antwoord. Dat moet ik bekijken.

Het antwoord op uw vraag over het aanbod, mijnheer De Meyer, is neen. De instellingen zijn vrij om al dan niet een extra aanbod in te richten. Zij en wij weten echter dat er in de loop van de opleiding cursisten zullen uitvallen, omdat het een zware opleiding is en mensen soms iets te enthousiast starten. Als ze twee startersklassen organiseren, dan is de kans reëel dat ze in de loop van de opleiding toch op één groep moeten terugvallen en dan hebben ze eigenlijk te veel geïnvesteerd. Het is dus zaak de uitval te beperken. Uitbreiden zou kunnen, als niemand of nauwelijks iemand uitvalt, maar die uitval is er nu eenmaal wel. Dat is vervelend. We zouden beter kunnen financieren, zoals de heer Daniëls suggereerde. Dat kan ik bekijken, maar het volwassenenonderwijs heeft geen openend-budget. Extra middelen voor deze opleiding zullen we dus elders moeten weghalen.

We kunnen de middelen kleuren, maar u weet dat ik dat vervelend vind, omdat we daarmee heel hard ingrijpen in de autonomie van de instellingen. Ik wil alles bekijken, maar van gekleurde middelen ben ik geen grote fan.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben blij dat u bepaalde zaken wilt bekijken, want elke doventolk die we extra kunnen inzetten, is winst. De instellingen willen eigenlijk wel uitbreiden, maar durven niet goed. Ze zijn bang dat ze het financieel niet rond krijgen. Bovendien zijn er nog opleidingen in de centra voor volwassenenonderwijs die we overeind willen houden. Dit is een dure opleiding, die veel tijd en energie vraagt. Ik begrijp dus de interne afwegingen, maar blijf toch slaan op de spijker waar onze collega Helga Stevens vroeger ook op sloeg.

Ik kijk uit naar uw bijkomende antwoorden en zal u opnieuw vragen stellen wanneer u de tijd hebt gehad te analyseren op welke manier we de spanning tussen het aantal aangeboden opleidingsplaatsen en de bestaande vraag kunnen verkleinen, uiteraard rekening houdend met de uitval. Op die manier kunnen we dove kinderen in het gewoon onderwijs houden. Dat is belangrijk, want in het buitengewoon onderwijs kost hun opleiding veel meer.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over verzorgende en verpleegkundige handelingen in het basis- en secundair onderwijs – 2767 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over richtlijnen inzake het toedienen van medicatie aan leerlingen op school – 175 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Het personeel van het basis- en secundair onderwijs wordt op verschillende manieren geconfronteerd met de vraag van ouders of leerlingen om tijdens de lessen verzorgende of verpleegkundige handelingen uit te voeren bij leerlingen. Enerzijds is een school wettelijk verplicht iemand die door een ongeval of ziekte wordt getroffen, zo spoedig mogelijk de eerste hulp te verstrekken. Anderzijds mag onderwijspersoneel wettelijk gezien

geen medische handelingen uitvoeren. Als er iets fout loopt, kan de leerkracht aansprakelijk worden gesteld en kan het tot een rechtszaak komen. Dat laatste heeft ertoe geleid dat enkele scholen hebben beslist dat leerkrachten mogen weigeren om kinderen medicatie toe te dienen, zelfs als die door een arts is voorgeschreven en tijdens de schooluren moet worden genomen.

Vandaag bestaat er geen beschermend juridisch kader voor het uitvoeren van specifieke verzorgende en verpleegkundige handelingen door onderwijspersoneel. Meer nog, het onderwijspersoneel kan daarvoor strafbaar worden gesteld. De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) pleit voor het creëren van een duidelijk en beschermend juridisch kader.

De nood aan een juridisch kader dringt zich ook meer op en dit door de implementatie van het M-decreet. Steeds meer kinderen die medische hulp nodig hebben, zitten in het gewone onderwijs. De vraag naar het uitvoeren van verzorgende en verpleegkundige handelingen door onderwijspersoneel neemt hierdoor toe.

Minister, krijgt u meer signalen van scholen basis- en secundair onderwijs waar problemen opdoken omtrent het al dan niet uitvoeren van verzorgende en verpleegkundige handelingen bij leerlingen op school?

Wat is uw mening over een juridisch kader dat leerkrachten beschermt inzake het uitvoeren van verzorgende en verpleegkundige handelingen bij leerlingen? Welke bijkomende maatregelen wenst u te nemen?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, voor kinderen die langdurig ziek zijn en de lessen op school niet kunnen bijwonen, voorziet de regelgeving in een aantal mogelijkheden. Die komen in deze commissie regelmatig aan bod. Denk aan tijdelijk onderwijs aan huis (TOAH) en de initiatieven van Bednet. Vaak is het echter niet nodig dat kinderen thuisblijven, maar zijn ze wel in staat les te volgen in de klas. Soms zijn daarbij ook behandelingen nodig. In andere gevallen is na een korte ziekte of bij een ziekte waarbij het niet noodzakelijk is thuis te blijven, nog medicatiegebruik nodig. De meeste scholen hebben hiervoor bepalingen opgenomen in hun schoolreglement.

Recent konden we, naar aanleiding van een lokale situatie – en ik neem aan dat deze de aanleiding vormde om mijn vraag samen met die van mevrouw De Meulemeester te behandelen –, vernemen in de pers dat het schoolreglement van een stedelijke school werd aangepast in die zin dat leerkrachten vanaf dit schooljaar mogen weigeren om leerlingen medicatie toe te dienen. De argumentatie achter deze wijziging is dat er steeds meer kinderen medicatie moeten nemen tijdens de schooluren en dat dat veel tijd vergt van de leerkrachten. Men wil vermijden dat de leerkrachten alleen maar daarmee bezig zijn.

Wat mij betreft, is tijd minder belangrijk dan het juridische kader waarin dat gebeurt. Dan komt het beruchte koninklijk besluit 78 met betrekking tot medische handelingen natuurlijk in het vizier.

De wijziging van het schoolreglement waarvan sprake stootte op heel wat kritiek van de ouders. Er zijn nu eenmaal leerlingen die om gezondheidsredenen bijvoorbeeld 's middags medicatie moeten innemen. Ook een pijnstiller als het nodig is, zou volgens de ouders moeten kunnen. Naast medicatie kan ook behandeling nodig zijn. Zo kan bijvoorbeeld een kinderverpleegkundige binnen de school chemo aan- of afschakelen, terwijl het kind toch naar school kan. Wanneer kinderen daadwerkelijk medicijnen moeten innemen, vragen de scholen heel wat informatie, zoals de naam van het medicijn, de dosering, de wijze van bewaren en toedienen, de frequentie, de duur van de behandeling, het voorschrift van de arts en verdere uitleg.

De discussie is natuurlijk veel ruimer dan het louter innemen van medicatie. Zo willen de directies dat de verantwoordelijkheid van de leerkrachten niet in het gedrang kan komen.

Minister, in hoeverre kunnen leerkrachten verantwoordelijk gesteld worden voor leerlingen die tijdens de schooluren zelf medicatie nemen? Er zijn verschillende gevallen. Er zijn de leerlingen die zelf de medicatie nemen. Wat is dan de verantwoordelijkheid van de leerkracht? Wat is de verantwoordelijkheid van de leerkracht als hij de medicatie toedient, zowel bij het toedienen als wanneer het wordt geweigerd – want dat is nog een ander geval?

Bestaan er richtlijnen voor scholen over hoe om te gaan met leerlingen die tijdens de schooluren medicatie moeten nemen? Is de school verplicht om verpleegkundig personeel, ik denk aan thuisverpleegkundigen, toe te laten op de school?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Uit navraag bij mijn administratie blijkt dat er niet méér signalen zijn van scholen met betrekking tot dit thema sinds het M-decreet van kracht is.

In België is iedereen verplicht hulp te verlenen aan een persoon in nood. Als je zelf geen gevaar loopt, ben je verplicht de hulp te bieden die je kent en kunt geven. Het toedienen van medicijnen valt niet onder eerste hulp. Dat is voorbehouden aan personen die medische handelingen mogen stellen: artsen, apothekers, verpleegkundigen en andere medische beroepen.

Binnen de ruimte en beperkingen die de wet oplegt, neemt een school zelf het initiatief tot een medicijnbeleid. Ik pleit hier voor gezond verstand. De meeste scholen handelen in eer en geweten, maken afspraken met de leerkrachten en de ouders, nemen voorzorgsmaatregelen, bieden attesten aan, volgen actieplannen en zetten de verantwoordelijkheden op papier.

Het probleem waar u naar verwijst, gaat over het verstrekken van verzorgende en verpleegkundige handelingen aan een leerling op regelmatige basis. Dat valt niet onder het bieden van hulp aan een persoon in nood.

Mijn administratie legt, in overleg met de onderwijsadministraties van de Franse en de Duitstalige Gemeenschap, de laatste hand aan een protocol met de federale overheid Volksgezondheid om bepaalde handelingen ook door personeel tewerkgesteld in het onderwijs mogelijk te maken, in toepassing van de wetgeving. Ik heb het voorontwerp van dit protocol ter informatie bij. Mocht het u interesseren, dan kunt u het vinden en ziet u ook op welke manier we daaraan werken.

Mevrouw Schryvers, de schoolbesturen zelf moeten bepalen hoe ze hiermee omgaan. Koepelorganisaties hebben voor hun scholen een generieke richtlijn uitgeschreven voor het medicijnenbeleid op school. Zij ontwikkelden attesten waarop ouders toestemming kunnen geven over medicatiegebruik als hun kind ziek wordt. Er zijn ook attesten waarin afspraken over medicatiegebruik op voorschrift omschreven zijn. Belangrijk is dat alle partijen, waaronder ouders en personeelsleden, op de hoogte zijn van de afspraken die hierover op school worden gemaakt.

Mevrouw Schryvers, uw vraag over de aansprakelijkheid is heel erg belangrijk. Alles begint bij het maken van goede afspraken. Het is belangrijk dat alle partijen goed geïnformeerd zijn over de afspraken die op school zijn gemaakt. Alle personeelsleden moeten de richtlijnen volgen als die er zijn. Als ze de richtlijnen van de school volgen, kunnen zij ook niet verantwoordelijk worden gesteld voor het feit dat ze die naleven. Een personeelslid van de school kan nooit verplicht worden om toe te zien op het nemen van medicatie door leerlingen. Het weigeren kon al en is niets nieuws.

De belangrijkste nieuwigheid is het protocol waaraan wordt gewerkt samen met de federale overheid.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, weet u wat er gebeurt? De mensen worden bang. Ik heb zelf een zoon met diabetes. De leerkracht van het tweede leerjaar werd geconfronteerd met een kleine van 7 jaar die insuline moest spuiten, en die dat soms wel en dan weer niet wou. Die leerkracht heeft nooit moeten spuiten, maar ze heeft wel moeten prikken, de bloedsuikerwaarde meten. Goede afspraken zijn daarbij heel belangrijk. Wij als ouders hebben er uiteraard voor gezorgd dat er vanuit het ziekenhuis verpleegkundigen kwamen om dat uit te leggen aan het hele team. Maar heel veel leerkrachten waren daar bang van: 'Oei, en wat als er iets misgaat?' Ook al omdat heel veel ouders op voorhand zeggen dat de leerkrachten ervoor moeten zorgen dat het goed gebeurt en dat het hun verantwoordelijkheid is als het kind een hypo krijgt of iets dergelijks. Er is een hele mentaliteit van 'oei, help!'

Ik begrijp de zorg en ik weet ook dat dat niet gemakkelijk is. Leerkrachten krijgen inderdaad die vraag, maar je kunt toch moeilijk een kind met diabetes om die reden niet naar school laten gaan? De leerkrachten moeten dus inderdaad weleens een medische handeling verrichten.

Minister, u liet onlangs via de pers weten dat er een app kwam voor EHBO. Hoe zult u ervoor zorgen dat leerkrachten die EHBO-app zullen gebruiken? EHBO maakt deel uit van de opleiding. Die apps zijn er nu. Hoe gaan we dat verder implementeren, zodat ze gebruikt worden?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dank u voor uw zeer duidelijke antwoord. De juridisering van onze maatschappij zien we op zoveel plaatsen. Hier hebben we er ook een voorbeeld van. Wat mogen we en wat mogen we niet? Wat zijn de risico's als we iets in de ene zin doen of iets in de andere zin doen? Ik ben blij dat u pleit voor gezond verstand en goede afspraken op school. Inderdaad, de meeste scholen hebben van die typebriefjes, die je als ouder moet invullen en meegeven wanneer een kind medicatie nodig heeft. Alle nodige gegevens kunnen daarop vermeld worden.

Ook het protocol dat met de federale overheid momenteel wordt besproken, vind ik heel belangrijk. Daarin worden afspraken gemaakt met betrekking tot de verpleging en de verzorgende handelingen. Ik denk dat dan het beruchte koninklijk besluit 78 op de proppen komt. Het zou een stap vooruit en een steun in de rug zijn voor iedereen die ermee te maken heeft indien dat protocol voorhanden zou zijn. Ik zou graag vernemen wanneer het wordt gefinaliseerd.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Kan er in het verlengde van de medicatie en de richtlijnen daarover worden gesteld dat diezelfde richtlijnen gelden voor vervoer? Ik weet dat scholen daarmee worstelen. Er is eens een richtlijn geweest dat men altijd een ambulance moet bellen om het kind naar de huisarts of naar de spoeddienst in het ziekenhuis te brengen. Is dat zo? Is daar een juridisch kader voor? Soms hebben de leerkrachten de reflex – om niet te moeten wachten op de ambulance – om het kind in de auto naar de dichtstbijzijnde huisarts te voeren. Is daar een juridisch kader voor? Of maakt dat deel uit van dezelfde problematiek als de medicatie?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Krekels, ik zal eens moeten nakijken hoe dat precies zit.

Mevrouw Schryvers, zodra er witte rook is in verband met dat protocol, geef ik dat met jullie mee. Dan moet er een hele communicatiecampagne gebeuren. Het ontwerp, waaraan nu wordt gewerkt, is te raadplegen op het intranet.

Mevrouw De Meulemeester, er zijn twee apps. Ik heb net gezegd dat die verpleegkundige handelingen niet onder EHBO en reanimatie vallen. De ene app leert kinderen spelenderwijs hoe ze levensreddende handelingen kunnen stellen. De andere leert leerkrachten hoe ze EHBO moeten aanbrengen in de klas. Die apps zijn zeer interessant. Ze passen in het actieplan Bewegen. Maar dat heeft niets te maken met verpleegkundige of medische handelingen die gesteld moeten worden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de campagne Woogie Boogie en een actieplan om leerlingen meer te doen bewegen – 2793 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): We moeten meer bewegen, ook hier. We zitten al die uren neer. We zouden elke twintig minuten moeten rechtstaan om gezond te zijn.

Ik heb een leuke vraag in het kader van meer bewegen voor kleuters en kinderen. Eind vorig jaar stelde ik een actuele vraag over het belang van het geven van kwalitatieve lo-lessen in het basisonderwijs. Uit het rapport van het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie blijkt dat kinderen ruim 6 tot 9,5 uur per dag zittend doorbrengen. Ik denk dat een parlementslid nog meer zit. Dat neemt 50 tot 80 procent van de tijd in dat ze wakker zijn. Uit onderzoek blijkt ook dat kleuters die te veel tijd op een stoel doorbrengen, meer risico lopen op overgewicht.

Het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie (VIGeZ) en Disney slaan de handen in elkaar met de campagne Woogie Boogie om kleuters meer aan het bewegen te krijgen. In korte filmpjes, die ook kunnen worden gebruikt in kleuterscholen, moedigen Disneyfiguurtjes kleuters aan om op te staan en bewegingen na te doen.

Minister, in het voorjaar kondigde u ook aan om in het najaar samen met Paul Van Den Bosch, de coach die Sven Nys naar de top bracht, een actieplan uit te werken om 1,1 miljoen Vlaamse leerlingen aan het bewegen zetten. Wat is de stand van zaken van dat actieplan? Werden en worden de scholen betrokken bij de opmaak ervan? Indien ja, op welke manier?

Werd u betrokken bij de campagne Woogie Boogie? Worden de scholen daarbij betrokken? Indien ja, op welke manier?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik beantwoord de eerste twee vragen samen. Ik ben blij dat ze gesteld worden, er zijn ook al veel schriftelijke vragen over gesteld. U toont daarmee aan dat voor u sport op school meer is dan de twee lessen sport

die de kinderen krijgen, maar dat we naar een bewegingscultuur in de scholen moeten evolueren. Dat is precies wat ik wil bereiken.

Het plan willen we begin december klaar hebben, zodat het mee deel kan uitmaken van de gezondheidsconferentie van mijn collega, minister Vandeurzen. Er wordt momenteel nog volop aan het plan gewerkt, dat op vier pijlers berust: schoolsportinfrastructuur, gezonde voeding, beweging en EHBO en reanimatie.

Wat de schoolsportinfrastructuur betreft, is het zo dat je nieuwe scholen bewegingsvriendelijk kan maken. In 'Scholen van Morgen'-projecten zie ik schitterende voorbeelden van hoe jongeren worden uitgedaagd om te bewegen, ook tussen de lessen.

We hechten voorts veel belang aan gezonde voeding en hoe scholen omgaan met het eetbeleid op school. Dat kan gaan van de schoolmaaltijden tot de frisdrankautomaten en wat daarin zit.

Dan is er de EHBO en reanimatie. U weet dat ik het heel belangrijk vind dat elke jongere die uit het secundair onderwijs komt, een notie heeft van EHBO en reanimatie.

Tot slot is er de beweging. Wat Paul Van Den Bosch met ons aan het uitwerken is, gaat daarover.

Je kunt heel veel sporten en bewegen, maar als je bijvoorbeeld alle dagen frieten eet en cola drinkt, zet je geen grote stappen inzake gezondheid. Het plan komt in overleg met de onderwijskoepels en een aantal experts op het vlak van voeding en beweging tot stand. We hebben met hen al een eerste keer van gedachten gewisseld over het luik bewegen. Deze gedachtewisseling is positief verlopen en er is bereidheid geuit om samen over het plan verder mee na te denken. Ik wil deze belangrijke gesprekspartners dus blijven betrekken bij de verdere opmaak van het plan.

De Stichting Vlaamse Schoolsport nam de actie 'one mile a day' bij de start van dit schooljaar op in haar actieplan. 'One mile a day' zal uiteraard deel uitmaken van het globaal gezondheidsplan voor onze scholen. We zitten ondertussen dus niet stil.

Het VIGeZ bezorgde zowel mijn administratie als mijn kabinet de nodige informatie over Woogie Boogie, nog voor hun campagne van start ging. Zij zorgen er zelf voor dat het materiaal tot in de scholen geraakt. Via de nieuwsbrieven van de onderwijsverstreckers en Schooldirect werd het project aangekondigd. Woogie Boogie is een van de vele methodieken om bij kinderen sedentair gedrag tegen te gaan. Het opent mogelijkheden om de link te leggen tussen thuis en de school en dus om ouders te betrekken bij wat er op school wordt geleerd.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Ik vind het belangrijk dat die vier pijlers aan elkaar worden gekoppeld. In veel scholen, vooral in de basisscholen, wordt er hard ingezet op dat gezondheidsbeleid. Ik blijf twee lesuren lichamelijke opvoeding weinig vinden. Vroeger werd het gezondheidsbeleid als een ballast ervaren, maar nu is men zich ervan bewust dat het ongelooflijk belangrijk is.

Als we die vier pijlers kunnen koppelen, kunnen we inderdaad grote stappen vooruit zetten. Het moeilijkst om te realiseren zal wellicht de sportinfrastructuur blijven. Het is zeker bemoedigend en positief.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Het is niet alleen belangrijk om te bewegen voor de gezondheid en de conditie, maar ook voor de motorische ontwikkeling en alle andere vormen van ontwikkeling van de kleuter. Als we een hoofd- en evenwichtsreflex hebben, ontwikkelen we daarmee ons statisch, dynamisch en roterend evenwicht en ook al onze zintuigen. Een goede ontwikkeling daarvan zorgt ervoor dat we een goede perceptie kunnen creëren van ruimte, lichaam, tijd, lateralisatie, het overkruisen van de middellijn en het richting geven. Als we dat hebben ontwikkeld, krijgen we een goede ontwikkeling van onze visuele en auditieve vaardigheden en onze grove en fijne motoriek, en dat zal er dan uiteindelijk voor zorgen dat we goed kunnen bewegen, maar dat we ook goed kunnen leren lezen, schrijven, rekenen en ons concentreren. Besluit: bewegen in de kleuterschool kan veel ontwikkelingsproblematieken voorkomen en is dus ook kostenbesparend op vele vlakken.

Ik heb de indruk dat veel kleuterleidsters wel weten wat hun kinderen moeten kunnen, maar dat ze de achtergrond of de inzichten vaak niet hebben waarom dat zo belangrijk is. Dat is de taak van de lerarenopleiding. In welke mate wordt die theoretische achtergrond daar voldoende uitgediept? Als dat niet zo is, wordt dat dan meegenomen in de hervorming van die lerarenopleiding? In welke mate kiezen kleuterleidsters ervoor om hierover bijscholing te volgen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: We hebben daar geen zicht op. We kunnen wel zien, in absolute cijfers, wie door ons georganiseerde bijscholingen volgt. Ik zal dat onderzoeken, maar ik betwijfel het.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Ik vind het belangrijk dat men wil werken aan één geïntegreerd plan, en de minister heeft aangekondigd dat dit zal gebeuren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de voorlopige evaluatie van het proefproject passiefscholen – 2803 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de evaluatie van passiefscholen – 12 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer de Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): "Passiefscholen zorgen voor een groter aandeel hernieuwbare energie, een betere luchtkwaliteit en de bouw ervan hoeft niet noodzakelijk veel duurder te zijn dan de bouw van andere scholen. Het zomercomfort blijkt een grote uitdaging. Dat blijkt uit een eerste tussentijds rapport over passiefscholen in Vlaanderen. Met het proefproject passiefscholen wil de Vlaamse overheid scholen sensibiliseren en onderzoeken wat de meerwaarde van passiefscholen is binnen het totale scholenbouwbeleid in Vlaanderen", aldus Vlaams minister voor Onderwijs Hilde Crevits.

Energiekost en milieubewustzijn zijn in het onderwijs al langer dan vandaag aan de orde. In februari 2007 lanceerde het Agentschap voor Infrastructuur in het

Onderwijs (AGION) een oproep voor een proefproject passiefscholen, waarvoor toen uiteindelijk 25 scholen geselecteerd werden. Onder meer omdat de verwezenlijking van passiefscholen toch op zich liet wachten, werd het thema geregeld aan de orde gebracht in de commissie Onderwijs, bijvoorbeeld bij de bespreking van mijn vraag om uitleg op 7 april 2011.

Pas als voldoende passiefscholen gebouwd zijn en als ze ook in hun dagelijkse werking onderzocht zijn, kunnen uit een proefproject zinvolle conclusies worden getrokken. Op dit ogenblik is dat aan de orde in het tussentijds rapport over de passiefscholen. Het zomercomfort lijkt volgens dat rapport toch een uitdaging te zijn. Energieverbruik verminderen door goede isolatie, schijnt nu minder een probleem te zijn dan een goede ventilatie.

Minister, mijn bezorgdheid is er reeds geruime tijd en ik formuleer ze na gesprekken met directies en met aannemers. De goede isolatie is een grote en zinvolle bijdrage in het streven naar een zo laag mogelijk energieverbruik. Is het echter zinvol om meer te gaan investeren in dure ventilatiesystemen als men ervan uitgaat dat luchtverversing ook mogelijk is door het openen van ramen?

Minister, in deze context wil ik u graag om verduidelijking vragen na het rapport. Welke conclusies of aanbevelingen uit het rapport kunnen aanleiding geven tot verbetering of verfijning van de omschrijving van de reglementering over passiefbouw voor scholen? Is het nodig of wenselijk een handleiding of checklist voor de lastenboeken uit te werken of bij te sturen? Welke aanpassingen aan de reglementering overweegt u? Op welke termijn zullen ze desgevallend worden uitgewerkt?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Voorzitter, minister, collega's, het is goed dat we niet in een passiefschool zitten, want dan hadden we allicht gevraagd om een raam open te zetten omdat de luchtkwaliteit niet goed is. Ik heb er in het verleden ook al vragen over gesteld en ik ben blij dat de heer De Meyer ook op de kar springt.

Ik heb intussen een aantal passiefscholen bezocht. In 2007 lanceerde de Vlaamse Regering het pilootproject Passiefscholen. De doelstelling van deze voorlopertrajecten is te sensibiliseren tot heel energiezuinig bouwen en lessen te trekken uit de toepasbaarheid van passiefbouw voor schoolgebouwen. Nu de eerste scholen zijn opgeleverd en de eerste data beschikbaar zijn, kan een eerste rapportering worden opgemaakt. De beschikbare data zijn nog beperkt en zullen de komende jaren verder worden aangevuld.

Ik heb zelf een passiefhuis gebouwd en dit heeft ook gediend als inspiratie voor deze vraag. Uit de evaluatie blijkt dat het project van passiefscholen nog een weg af te leggen heeft. Van de 25 geplande energiezuinige scholen zijn er 11 in gebruik, 7 andere scholen doorlopen het bouwproces en 6 hebben afgehaakt, om diverse redenen. Uit het rapport blijkt dat het voornamelijk gaat om budgettaire redenen. Een passiefschool kost immers meer dan een gewone school.

Die meerkost zit niet zozeer in technieken dan wel in de fijnmazige afwerking. Wanneer je een 3D-knoop inzake warmtedoorlating wilt oplossen, dan kost dat veel meer tijd. Wanneer ramen moeten worden geplaatst in een passiefschool, betekent dit dat er rubberen slabben moeten worden aangebracht. Dat kost veel meer tijd. Aan de daken moeten folies worden aangebracht die luchtdicht moeten worden afgetapet. Dat vraagt tijd en tijd is geld.

Er zijn bovendien ook grote verschillen zoals de uiteenlopende prijs per vierkante meter, gaande van een meerprijs van 1 procent tot 26 procent ten opzichte van de standaard financiële norm. Dat is een vierde meer.

Voor sommige scholen blijkt het onhaalbaar om de meerkost te betalen, hoewel passiefscholen de meerkost zouden kunnen terugverdienen door een lagere energiefactuur. Het rapport stipt ook aan dat de meerkost bij de bouw nog lager zou kunnen. Een school slaagde er zelfs in om bijna even goedkoop te bouwen als de normale scholenbouw, wat eigenlijk zeer indrukwekkend is en nader onderzoek verdient.

Het rapport eindigt met acht adviezen waarop verder kan worden gewerkt. Vooral de kwestie van het zomercomfort lijkt in dezen de grootste uitdaging. In de particuliere woningbouw zien we steeds meer passiefhuizen die na oplevering airconditioning installeren. Ze gaan ervan uit dat ze zonnepanelen hebben die veel opwekken waardoor het gebouw oververhit zou kunnen geraken, en dus plaatsen ze airconditioning. Men kan zich dan afvragen waar de netto-energiewinst naartoe gaat. In de EPB-regelgeving stellen we vast dat het grootste probleem om aan de normen te voldoen niet die isolatie is, maar wel het risico op oververhitting. Het grootste aandeel van EPB-boetes die worden uitgeschreven, heeft te maken met ventilatie, met binnenklimaat. Blijkbaar is het in scholenbouw niet anders.

Minister, in een eerste reactie gaf u aan dat de evaluatie kan dienen als basis voor het verdere beleid over energiezuinigheid en duurzaamheid in de scholenbouw en dat u verder werkt aan concrete voorstellen over klimaatbevordering, duurzaamheid en energie-efficiëntie in het kader van het Vlaams Actieplan Klimaat dat op de tweede Vlaamse klimaatop eind dit jaar wordt voorgesteld.

Mijn vraag is niet ingegeven door de idee dat we moeten stoppen met de bouw van passiefscholen, absoluut niet, maar wel door de realiteit in een aantal scholen en door een aantal technische problemen die we ook in de woningbouw hebben vastgesteld.

Minister, wordt er in de scholen die momenteel nog in de bouwfase of in de voorbereidingsfase zitten extra aandacht geschonken aan de kwestie van het zomercomfort?

Wat is de verklarende factor in de grote fluctuatie inzake de meerkost, en hoe kan daaraan tegemoet worden gekomen?

Welke voorstellen in het kader van het Vlaams Actieplan Klimaat liggen er momenteel op tafel voor wat scholenbouw en renovatie betreft?

Kunnen we scholen vanuit de overheid nog op een andere manier ondersteunen om hun energiekosten te drukken, bijvoorbeeld door een groepsaankoop energie?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bij de lezing van ons evaluatierapport passiefscholen, het zogenaamde bilan 2015, moet er rekening mee worden gehouden dat het om een eerste voorlopige tussentijdse evaluatie gaat. Nog niet alle passiefscholen zijn opgeleverd en die passiefscholen die wel recent opgeleverd zijn, beschikken nog niet over een uitgebreide set aan gebruiksgegevens.

AGION zal begin 2017 een nieuw rapport, het bilan 2016, uitbrengen. Dan beschikken we over nog meer gebruiksdata van de passiefscholen. We komen hier dus zeker nog op terug.

Een uitgebreid overzicht van de eerste aanbevelingen en suggesties die aanleiding kunnen geven tot verbetering of verfijning van de reglementering vindt u in hoofdstuk 6.2 van het bilan 2015. Een belangrijke vaststelling is dat een school die gebouwd is volgens de passiefhuisstandaard verschilt van een passiefwoning, aangezien een school anders is in zijn gebruik en ook in het type gebouw.

Bij de uitwerking van regelgeving en beleidsinstrumenten is het aangewezen rekening te houden met de specificiteit en de eigen karakteristieken van schoolgebouwen. Dat lijkt logisch, maar wordt soms weleens vergeten. Waar zit bijvoorbeeld een probleem? Scholen zijn op bepaalde momenten door veel mensen bezet. Dat zorgt voor verhoogde interne warmtewinsten. Dat is de reden waarom voor scholen de uitdaging voor een goed zomercomfort veel hoger is dan voor wintercomfort. Dat blijkt uit het rapport 2015. Beter isoleren en luchtdichter bouwen kan als gevolg hebben dat koude en warmte buitengehouden worden, maar ook dat warmtewinsten beter vastgehouden worden. In een woning is dat zeer interessant, maar in scholen, en zeker in de zomer, is dat een bijzondere uitdaging en dat wordt weleens onderschat in het ontwerpproces van de school.

Een kwalitatief planningsproces in een passiefschool of een energiezuinige school is een belangrijke factor voor het realiseren van een kostenefficiënt en kwaliteitsvol schoolgebouw met een goed binnencomfort. Bij het ontwerpen van energiezuinige schoolgebouwen moet al vroeg genoeg in het ontwerp de nodige aandacht besteed worden aan het zomercomfort.

Op dit moment zijn nog twee scholen in de bouwfase, met name de campus Oude God in Mortsel en het Sint-Bernarduscollege in Oudenaarde, beide DBFM-projecten (Design Build Finance Maintain). Binnen DBFM moeten alle scholen voldoen aan een aantal technische outputspecificaties.

Wat zomercomfort betreft, moeten de nodige maatregelen worden genomen zodat de zomertemperaturen slechts maximaal 5 procent van de gebruikstijd 26 graden Celsius en 1 procent van de gebruikstijd 28 graden Celsius overschrijden. Als er twijfel zou bestaan of aan deze eisen voldaan kan worden, dan moet eerst een dynamische thermische simulatie gemaakt worden. AGION stelt voor om in de toekomst een specifiek criterium inzake zomercomfort voor passiefscholen op te nemen bij de andere specifieke criteria. Dat kan dus via die dynamische thermische simulatie.

Mijnheer De Meyer, u vraagt naar mogelijke aanpassingen aan de reglementering. Ik heb daarnet al een suggestie gedaan. Het decretale kader zoals het nu bestaat, is opgemaakt met het oog op het pilootproject passiefscholen. Het is dus enkel van toepassing op deze passiefscholen. Ik vind het belangrijk om de tussentijdse resultaten in een ruimer kader te plaatsen en meer bekend te maken. Het energiezuinig bouwen is een gelaagd en technisch verhaal waarbij kennis en ervaringen voldoende uitgewisseld worden, onder andere tussen de agentschappen in de sectoren Onderwijs en Energie.

Ook in de toekomst zal AGION blijven inzetten op een zeer nauwe samenwerking tussen AGION en het Vlaams Energieagentschap (VEA). Het is belangrijk erop te wijzen dat de conclusies uit dit evaluatierapport breder kunnen gaan dan louter passiefbouw. De verstrenging van de eisen inzake energieprestatie en binnenklimaat (EPB) voor nieuwbouw sluit dicht aan bij de eisen die voor het pilootproject passiefscholen van toepassing zijn. We kunnen dat dus eigenlijk perfect mee implementeren. Daarnaast zijn deze conclusies ook zeer leerrijk voor de gewone renovatiedossiers in de scholenbouw.

Ik kom tot de fluctuaties in de kosten. Collega Daniëls, binnen het pilootproject passiefscholen wordt de kostprijs bijgehouden en bestudeerd. De resultaten in dit rapport 2015 zijn een eerste oefening op basis van de gebruiksgegevens die op 31 augustus 2015 beschikbaar waren. Er zijn echter zeer veel factoren die de kostprijs van een gebouw bepalen. Een belangrijke oorzaak van de uiteenlopende vierkantemeterkostprijzen is te vinden in het planningsproces. Scholen waarbij het gebouw vanaf de eerste start ontworpen is op basis van de passiefstrategieën en -criteria, halen algemeen genomen een lagere vierkantemeterkostprijs dan de

scholen die een reeds bestaand ontwerp door materiële ingrepen hebben aangepast om de passiefcriteria te behalen. Het is dus van belang dat men vanaf het eerste ontwerp bewust voor een passiefgebouw kiest en de ontwerpkeuzes daar doelgericht op afstemt.

Mogelijk hebben een aantal elementen een invloed op de vierkantemeter-kostprijs: de schaal van het project, de compactheid van een gebouw of de bouwwijze. Wij zien op dit ogenblik geen lineair verband tussen een hogere kostprijs en een beter behaalde energieprestatie. Duurder is niet per se beter. Passiefscholen zoals in Bilzen en Etterbeek tonen aan dat door het toepassen van eenvoudige en slimme strategieën de kostprijs flink kan worden beperkt.

Welke voorstellen liggen er in het kader van het Vlaams Actieplan Klimaat op tafel? Wij hadden begin deze week de tweede rondetafel Klimaat en Onderwijs op mijn kabinet. Het is mijn bedoeling om tegen de top van 1 december 2016 een aantal initiatieven en engagementen voor te stellen.

Kunnen we scholen nog op een andere manier ondersteunen? Het spoor van een groepsaankoop energie is wat mij betreft een goede suggestie. Het is ook een goed voorbeeld van hoe samenwerking tussen de scholen rond concrete initiatieven een meerwaarde kan opleveren. De administratie heeft mij laten weten dat heel wat scholen en schoolbesturen samenwerken in functie van groepsaankopen. Bijvoorbeeld alle GO!-scholengroepen kopen samen energie aan en scholen in het stedelijk en gemeentelijk onderwijs genieten vaak van een groepsaankoop en dergelijke meer. Er kunnen heel wat sporen worden bewandeld.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik ben blij te vernemen dat u wilt kijken naar energiezuinigere scholen, maar niet blind een standaard achteraloopt. Ik wil nog een aantal zaken meegeven.

Een leerling is een lamp van 60 watt. Dan heb ik het over de gemiddelde leerling, niet over de meer actieve, waaronder ik mezelf zou hebben gerekend in het secundair, want die produceren net iets meer warmte. Als een schoolgebouw wordt ontwikkeld en een klaslokaal wordt berekend op 22 leerlingen, en in het kader van de capaciteit zet je er 28 in, dan genereer je 360 watt meer in een ruimte die veel minder watt naar buiten brengt. Lachende mensen in een lokaal bijvoorbeeld, genereren ook een zekere warmte. Ik haal dat aan omdat het belangrijk is om daarmee rekening te houden in de conceptfase, zoals u terecht zegt, minister. Maar hoe een school verder evolueert en wat er in die school allemaal gebeurt, is niet allemaal in te calculeren. Op dat vlak moet worden gekeken naar maximale invulling.

Wat betreft de akoestiek zien we iets heel dikwijls terugkomen in dergelijke gebouwen. Voor het zomercomfort is er langs de buitenkant zonnewering en zijn er langs de binnenkant geen gordijnen. De gebouwen hebben een kubusvorm omdat dat de meest energetische vorm is. Daardoor zijn er in heel wat van die scholen geluidsproblemen. Om dat op te lossen, worden er akoestische plafonds geplaatst of andere vloerbekleding, wat natuurlijk weer een hogere kost genereert die initieel niet in het ontwerp zat. Die akoestische problemen komen immers pas tot uiting op het moment dat men in die scholen aan het lesgeven is.

Mijn volgende punt is iets waar ik u in het verleden reeds tweemaal mee heb geconfronteerd en dat we echt moeten meenemen, namelijk de werkelijke kosten en de onderhoudskosten. Ik verwijs naar Van Loon uit 2013, wat ook terugkomt in het rapport. Ik citeer: "Bij de keuze van de technieken" – want momenteel halen we de normen met technieken – "wil het PHP erop wijzen dat de implementatie van complexe technieken potentieel gepaard kan gaan met de nodige

opstart- en onderhoudsproblematiek. Men zal slechts kunnen terugvallen op een selectiever aanbod, waardoor onderhoudskosten dreigen te stijgen.”

Daar ligt het kalf gebonden, collega's, zeker wat betreft luchtbehandelingsgroepen en warmteterugwingroepen, de zogenaamde systemen D, die gepaard gaan met heel dure filters die om de zes weken moeten worden gereinigd en om de drie maanden vervangen. Dat wordt niet meegerekend. De afregeling van een koelings- en warmtesysteem met vloerverwarming, een zogenaamd traag en inert systeem, vraagt heel veel techniek en knowhow. We stellen vast dat die scholen heel dikwijls een beroep moeten doen op technici om die warmtepompen aan te sturen en correct in te stellen. Een technicus van een dergelijk niveau kost heel wat geld. Wat stellen we dan vast? Die scholen gaan minder onderhoud doen, gaan filters later vervangen en gaan die regelsystemen afzetten. Dan zit je inderdaad met een serieus probleem. In dit kader wil ik vragen of we aan AGION niet de vraag kunnen stellen om heel nauwgezet die onderhoudskosten en techniekkosten te monitoren zodat we daar een zicht op krijgen.

Wat betreft de groepsaankopen, wil ik verwijzen naar het Vlaams Energiebedrijf (VEB), dat voor de overheid en dus ook voor scholen samenaankopen kan organiseren.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik neem er uiteraard nota van dat het gaat om een eerste voorlopige tussentijdse evaluatie. U zegt terecht dat de nieuwe eisen op het vlak van nieuwbouw voor woningen en scholen heel nauw aansluiten bij de vroegere eisen voor de passiefscholen. U hebt elke week contacten met schooldirecties en ook met aannemers in het kader van de nieuwe scholen die worden geopend. Als u informeert naar deze problematiek, dan zult u mogelijk dezelfde bezorgdheid horen. We zijn er allemaal van overtuigd dat we energie moeten besparen. Dat zomercomfort brengt echter wat zorgen teweeg: enerzijds de maximumtemperatuur en anderzijds het gemakkelijk kunnen verluchten en verfrissen van een leslokaal. Men zegt mij dat er op dat vlak toch heel wat zorgen zijn, zelfs in nieuwbouw en zelfs in passiefscholen. Het is de derde legislatuur dat ik aandacht vraag voor de problematiek. Ik ben blij dat ik een bondgenoot heb gekregen in het parlement. Ik hoop dat u dit van naderbij bekijkt.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Zoals steeds neem ik alle aanvullende bemerkingen, vragen en zorgen mee. We zullen met AGION bekijken hoe we dat nog beter kunnen monitoren en scholen kunnen adviseren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende het tijdelijke project 'schoolbank op de werkplek' in verband met duaal leren in het secundair onderwijs – 2804 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dames en heren, deze vraag om uitleg is naar boven gekomen door concrete gesprekken met scholen die in duaal leren zijn ingestapt. Met duaal leren verwerft een leerling vaardigheden op de werkvloer en in een

school, een centrum voor deeltijds onderwijs of een SYNTRA-lesplaats. In de schooljaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019 stappen 34 scholen en 5 SYNTRA-lesplaatsen mee in het proefproject 'schoolbank op de werkplek'. Zij organiseren elk 1 van in totaal 7 duale studierichtingen.

In het besluit van de Vlaamse Regering betreffende het tijdelijke project 'schoolbank op de werkplek' in verband met duaal leren in het secundair onderwijs, goedgekeurd op 22 april 2016, is in hoofdstuk 3, artikel 9, opgenomen wie een niet-bindend advies geeft over de quasi arbeidsrijpheid of arbeidsrijpheid van de leerling. Dat advies, op basis van een screening, gaat uit van de twee volgende instanties samen: de voltallige klassenraad van het laatste structuuronderdeel dat door de leerling in kwestie is gevolgd en de trajectbegeleider van de opleiding en de school binnen het tijdelijke project die door de betrokken personen worden gekozen.

Het probleem rijst nu dat niet alle kandidaat-leerlingen die in het project willen stappen, het schooljaar voordien beoordeeld werden door een klassenraad. Zo zijn er leerlingen die eerst een of twee jaar hoger onderwijs hebben gevolgd, die een jaar volwassenenonderwijs hebben gevolgd, die een jaar gewerkt hebben enzovoort, maar die niet in een school hebben gezeten met een klassenraad. Dit doet zich vooral voor in de Se-n-Se-jaren betrokken in het project, maar het probleem kan zich ook voordoen in andere jaren.

Om elke kandidaat-leerling dus een kans te geven om in dit project in te stappen, zou het bovenvermelde besluit moeten worden aangepast in die zin dat ofwel de klassenraad ofwel de trajectbegeleider een advies geeft, afhankelijk van wie er voor die leerling is en een zinvol advies kan geven.

Minister, gaat u akkoord met de stelling dat met de huidige bepalingen in het besluit er nu kandidaat-leerlingen niet kunnen deelnemen aan het project? Overweegt u het besluit zo aan te passen zodat ook kandidaat-leerlingen die het jaar voordien niet beoordeeld werden door een klassenraad, kunnen deelnemen aan het project? Indien het besluit niet wordt aangepast, hoe zal er dan worden omgegaan met leerlingen die momenteel in een proefproject van duaal leren zitten, maar geen screening hebben van de voltallige klassenraad van het laatste structuuronderdeel?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Daniëls, u verwijst in uw vraag over het project 'Schoolbank op de werkplek' naar de afspraak dat de klassenraad van het laatste structuuronderdeel en de trajectbegeleider van de school of de opleiding waar een leerling die een duaal traject wil volgen, samen een niet-bindend advies moeten formuleren over de bijna arbeidsrijpheid of arbeidsrijpheid van de kandidaat-leerling. Eigenlijk zit de kern van mijn antwoord vevat in het feit dat 'Schoolbank op de werkplek' een proefproject is – met de nadruk op 'proef' – waarin we het concept duaal leren in de praktijk willen uitproberen.

Een advies omtrent de arbeidsrijpheid wordt het best gegeven door aan de ene kant de klassenraad. Die heeft in elk geval een goed zicht kunnen ontwikkelen op zowel de persoonlijkheid als het kennen en kunnen van de leerling in de fase voorafgaand aan een eventueel traject binnen het duaal leren. Aan de andere kant is de trajectbegeleider dan weer het best geplaatst om de vereisten van de nieuwe studierichting te beoordelen en na te gaan wat het vraagt om te leren op een werkplek. Het is precies daarom dat deze bepaling van een samen genomen advies, ook als dusdanig in het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) werd ingeschreven. Het advies is niet bindend. De jongere doet dus eigenlijk wat hij wil.

We hebben echter sinds de opstart van het project inderdaad al gemerkt dat bovenstaande bepaling in de realiteit soms minder eenvoudig te realiseren is. De Se-N-Se Chemische Procestechnieken is hier een goed voorbeeld van. Leerlingen

stromen in dit traject regelmatig in vanuit het hoger onderwijs of zelfs de arbeidsmarkt. Een advies vanuit de klassenraad is in dergelijke situaties moeilijk, zo niet onmogelijk. Het is dan ook logisch dat wij voor het organieke systeem van duaal leren zullen nagaan hoe we dat kunnen oplossen.

Ik heb mijn administratie de opdracht gegeven om naar aanleiding van concrete casussen die niet door het BVR gevat worden, goed af te stemmen en geval per geval te onderzoeken. Ik heb mijn administratie bovendien gevraagd om, voor wat de toeleiding betreft uit het hoger onderwijs en/of de arbeidsmarkt, na te gaan welke aanpassingen er, met het oog op volgend schooljaar, moeten gebeuren. Sowieso moeten ook zijinstromers gebruik kunnen maken van het duaal leren.

We hebben nog problemen moeten oplossen. U weet dat er in een bepaalde richting geen jongeren waren die wilden deelnemen omdat ze daardoor geen vakantiejob meer konden doen. Intussen is dat opgelost. Zeker in de zorgrichtingen was dit van belang. We komen bij het inrichten wel vaker hindernissen tegen op ons pad die we samen met minister Muylers proberen op te lossen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik onthoud dat u zegt dat er een aantal issues zijn die u moet oplossen. Ik noteer ook dat de scholen dus niet ongerust moeten zijn dat leerlingen niet geldig kunnen worden geproclameerd, als ze het document van de vorige klassenraad niet zouden hebben, omdat ze dan volgens hoofdstuk 3 niet rechtsgeldig in het systeem zitten. In het kader van de rechtsgeldigheid lijkt het me toch belangrijk om artikel 9 aan te passen. Ik heb geen voorstel gedaan om het decreetaal te wijzigen omdat het een besluit van de Vlaamse Regering is. Als we dat decreetaal wijzigen, dan moeten alle decreten in de toekomst worden aangepast. Dat lijkt me geen goede zaak.

Ik wil wel meegeven dat het de info van de voltallige klassenraad is. Ik kom dan tot de vraag.

Stel dat de klassenraad zegt dat een leerling niet voldoende arbeidsrijp is, maar de trajectbegeleider van de school waar hij de opleiding gaat volgen – die een andere school kan zijn, zelfs van een ander net – zegt dat de leerling wel tot duaal leren in staat is. Het betreft een niet-bindend advies. Dat betekent dat de leerling wel of niet kan starten. Dat is een bijkomende vraag.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Het is vooral belangrijk dat leerlingen in het onderwijsveld niet ongerust moeten zijn. Onze collega heeft gelijk dat artikel 9 van het besluit moet worden aangepast. Om het juridisch volledig in orde te brengen, zullen we daarna ook het bekrachtigingsdecreet moeten aanpassen, aangezien het over een proeffase gaat. Voorzitter, ik vraag er uw aandacht voor dat we op termijn dat bekrachtigingsdecreet, na het besluit van de regering, aanpassen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb bij de aanvang gezegd dat de regels nu enkel op de pilootprojecten van toepassing zijn. We moeten dus sowieso nog een volwaardig decreet maken dat op alles van toepassing kan zijn, maar het is zeer nuttig dat we die oefening met de pilootfase doen om net te kijken op welke manier we zo pragmatisch mogelijk en zo goed mogelijk te werk kunnen gaan.

Mijnheer Daniëls, u mag het gerust in uw omgeving vertellen, en ik ga er ook zorg voor dragen, maar mijn administratie gaat er pragmatisch mee om. Als men weet dat er geen advies van de klassenraad mogelijk is, en aangezien het advies

ook niet bindend is, moet het pragmatisch worden opgelost. Het is niet zo dat het als een absolute hakbijl wordt geïnterpreteerd.

Koen Daniëls (N-VA): Mijn bijkomende vraag was: als er een tegenstelling is tussen het advies van de klassenraad van school A en de trajectbegeleider van de potentiële school B, kan het dan nog doorgaan?

Minister Hilde Crevits: Ja, want de adviezen zijn niet bindend. Dat betekent dat, ook al is er een negatief advies, maar de leerling vindt een werkgever en de leerling volgt een traject op school, die leerling dan perfect duaal leren kan starten. Er moet wel een advies zijn.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel voor deze verduidelijking.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.